

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY**

**RUSKÉ REÁLIE VE VYSTOUPENÍCH SKUPINY
URALSKE PELMENI**

Vypracovala: Natálie Göttlerová

Vedoucí práce: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

2018

Čestné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Ruské reálie ve vystoupeních skupiny Uralskie Pelmeni“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci, 11. 4. 2018

.....

Natálie Göttlerová

Ráda bych poděkovala Mgr. Jekatěrině Mikešové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, vstřícnost při konzultacích a za podporu při vypracování bakalářské práce.

OBSAH

1. Úvod.....	6
--------------	---

TEORETICKÁ ČÁST

2. Vymezení pojmu reálie.....	7
2.1 Pojem reálie.....	7
2.2 Problematika překladu reálií	8
3. Skupina Uralskie Pelmeni	9
3.1 Vznik a vývoj skupiny Uralskie Pelmeni	9
3.2 Členské obsazení skupiny Uralskie Pelmeni.....	11
3.3 Charakteristika tvorby skupiny Uralskie Pelmeni.....	13
4. Zkoumané oblasti reálií.....	14
4.1 Historie.....	14
4.2 Politika	15
4.3 Život v Rusku.....	16
4.3.1 Život ve městě.....	16
4.3.2 Život na vesnici.....	18
4.4 Kultura.....	18
4.4.1 Národní charakter.....	18
4.4.2 Kultura.....	20
4.4.3 Ruská kuchyně	21

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Rozbor vybraných scének Uralskie Pelmeni.....	23
5.1 Historie.....	23
5.1.1 Kdo se půjde bít s Hordou?.....	23
5.2 Politika	25
5.2.1 Vladimír Putin a Dmitrij Medvěděv	25
5.3 Život v Rusku.....	27
5.3.1 Děrevjanskij stajl	27
5.3.2 Komunální byt	29
5.4 Kultura.....	31
5.4.1 Novoroční saláty	31
5.4.2 Symboly Nového roku	33
5.4.3 Ilja Muromec.....	34
5.4.4. Lešij, Kikimora a Baba Jaga	36
5.4.5 Aljonuška, Ivanuška A Kaščej.....	37
5.4.6 Anonymní klub pohádkových bytostí	39
6. Závěr.....	42

Resumé.....	44
Bibliografie	49
Příloha 1 – Společná fotografie skupiny	55
Příloha 2 – Rusko-český slovník pojmů	56
Příloha 3 – Texty písní	61
Anotace	

1. Úvod

Se studiem cizího jazyka se propojuje nutná znalost reálií dané země. Jejich poznání dává možnost hlubšího porozumění situacím z každodenního života, pochopení motivů jednání lidí, jejich reakcím v různých situacích.

Tématem bakalářské práce jsou Ruské reálie ve vystoupeních skupiny Uralskie Pelmeni. Cílem práce bude vymezit a popsat zvolené oblasti ruských reálií, následně vyhledat scénky v tvorbě ruské umělecké skupiny Uralskie Pelmeni, jejichž námětem jsou vybrané reálie. V jednotlivých scénkách tyto reálie identifikuji a analyzuji. Tento záměr se odráží i v rozdělení práce na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části využijeme informace z dostupných pramenů a na jejich základě vymezíme pojem reálie a popíšeme zkoumané oblasti reálií. Členění oblastí reálií na tematické okruhy se u jednotlivých autorů liší. Pro účely této práce jsem použila vlastní členění, které vychází z členění reálií u jednotlivých autorů, a tyto zvolené oblasti jsem následně podrobněji charakterizovala. Hlavním zdrojem materiálu pro teoretickou část byly odborné práce českých a ruských autorů, kteří se problematice reálií a ruské kultury věnovali. Zároveň bude nutné přiblížit skupinu Uralskie Pelmeni. Přestože v Rusku je skupina úspěšná a známá, v České republice ví o její existenci málokdo. Z tohoto důvodu je třetí kapitola věnována představení této ruské tvůrčí skupiny, jejímu vzniku a vývoji, členskému obsazení a charakteristice jejich tvorby. V českém jazyce nebyly o skupině dostupné žádné informace. Materiály týkající se této skupiny a její tvorby, jsem čerpala výhradně z ruských zdrojů, využila jsem ruský internetový prohlížeč a jejich oficiální webové stránky.

Pátá kapitola tvoří praktickou část práce. Vybrané scénky v ní popíšeme, analyzujeme a provážeme je s oblastmi reálií, které ztvárňují. Autorské pojetí scének je nápadité a humorné. Jejich sledováním máme možnost slyšet současný ruský jazyk, rozšířit svoji slovní zásobu, dozvědět se více konkrétních informací o životě v Rusku, rozšířit si své znalosti o této zemi. Zdrojem vybraných scének byly záznamy z vystoupení skupiny Uralskie Pelmeni dostupné na internetovém prohlížeči.

2. Ruské reálie

Kapitola se věnuje vymezení pojmu reálie a problematice překladu reálií.

2.1 Pojem reálie

Pojem reálie v sobě skrývá specifika i hodnoty dané země. Pro přesnou definici tohoto pojmu jsem použila Akademický slovník cizích slov z roku 2005, který vznikl pod vedením J. Krause. Definice pojmu reálie v tomto slovníku zní: „věcné poznatky, údaje, informace charakteristické pro obraz určité doby, kulturní nebo zeměpisné prostředí, životní styl apod., zvláštní poznatky o životě a kultuře určitého národa.“ (Kraus 2005: Academia, 684) Pro porovnání výkladu pojmu jsem použila i Ottovu všeobecnou encyklopedii, která u pojmu reálie uvádí, že to jsou: „věcné údaje, charakteristická dílčí fakta.“ (Bulisová, 2003: Ottovo nakladatelství, 299)

Oproti tomu docentka Zdeňka Vychodilová, která působí na katedře slavistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci, ve své práci „Введение в теорию перевода для русистов“ pro vymezení reálií používá tuto definici: « Реалии - это, как правило, предметы материальной культуры, которые характерны для того или иного народа, национальности или сообщества и которые являются выражением национальной самобытности, колорита. Существует множество классификации реалий, в частности выделяются такие широкие группы как географические реалии (прерия, торнадо, секвойя, коала); этнографические реалии (кумыс, фибула, нарты, горница); общественно-политические реалии (хан, ку-клукс-клан, урядник). Безусловно, каждая из этих групп имеет множество подгрупп и делений. (Vychodilová 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 60) Autorka připouští, že existuje velké množství různých klasifikací, přičemž nejčastěji se využívá dělení reálií na geografické, etnografické a politicko-společenské reálie.

2.2 Problematika překladu reálií

Pro vytvoření kvalitního a adekvátního překladu textu z cizího jazyka je třeba, aby se překladatel v oblasti reálií dané země uměl dobře orientovat a vytvořil tak správnou interpretaci textu s odpovídajícím významem. Při překladu mezi dvěma jazyky často dochází k situaci, kdy v cílovém jazyce neexistuje odpovídající ekvivalent, který by danou reálii vystihoval. Může to být způsobeno absencí reálie samotné v jiné kultuře, například názvy národních výrobků, pojmenování částí tradičního oděvu, názvy svátků. V takové situaci překladatel přistupuje k překladu reálie opisem, jehož prostřednictvím přiblíží čtenáři její význam. V knize *Umění překladu* se J. Levý k této problematice vyjadřuje tímto způsobem: „Nesouměřitelnost slov dvou jazyků mnohdy nutí překladatele, aby použil pojmu širšího, abstrakce vyššího stupně, než je v originálu. (...) Kde mateřský jazyk nemá protějšek k cizímu speciálnímu termínu (zvláště u typicky národních výrazů), nezbude než užít pojmu bezprostředně mu nadřazeného, a ten případně zúžit nějakou adjektivní kvalifikací, tj. použít pojmenování popisného.“ (Levý 1998: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství spol. s.r.o., 141) Docentka Zdeňka Vychodilová pro překlad reálií uvádí dva různé způsoby. Prvním způsobem je transkripce, která se opírá o grafický základ a snaží se o co nejbližší zvukovou podobu – jako příklad zde uvádí ruský výraz *спутник*, který je do češtiny transkribován slovem *sputnik*. Jako druhý způsob je uveden překlad pomocí opisu, který je dále dělen na čtyři různé způsoby. Prvním způsobem je metoda kalkování, která se zakládá na doslovném překladu. Touto cestou bylo z anglického *skyscraper* vytvořeno ruské *небоскрёб*. Druhým způsobem je částečné kalkování, ve kterém dochází k doslovnému překladu pouze části výrazu a zbytek je přeložen na základě transkripce. Příkladem částečného kalkování je německé *Dritte Reich* a ruské *третий рейх*. Další možný způsob je záměna pojmenování reálií s jejím názvem v cílovém jazyce. Tento princip spočívá v nalezení totožné reálie v kultuře cílového jazyka a použití jejího označení, *bell-boy* – *коридорный*. Jako poslední je popsán způsob adaptace reálií, který se snaží o takový překlad, který vzbudí dojem rodného jazyka, ale přitom bude vytvořen na základě jeho znění v cizím jazyce, *Walkure* – *валькирия*. Docentka Z. Vychodilová na závěr připouští i překlad prostřednictvím opisu či doplňujícího komentáře. (Vychodilová 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 60-61)

3. Uralskie Pelmeni

Tato kapitola je věnována představení skupiny Uralskie Pelmeni, která v Rusku vystupuje s různými scénkami s širokým záběrem témat z nejrůznějších oblastí každodenního života. Autorské pojetí scének je vtipné a nápadité, při jejich sledování se můžeme nejenom pobavit, ale i rozšířit své obzory znalostí a představ o Rusku.

Na internetu bylo velice obtížné vyhledat české zdroje s informacemi o tomto uskupení, prakticky nebyly dostupné žádné. Videá scének z vystoupení skupiny jsou ke zhlédnutí na internetovém prohlížeči Youtube, kde je zveřejňuje tvůrčí skupina sama.

3.1 Vznik a vývoj skupiny Uralskie Pelmeni

Uralskie Pelmeni jsou ruskou tvůrčí skupinou, která působí v komediálním žánru. Název Uralskie Pelmeni používají od roku 1993. Není těžké se dovědět původu tohoto názvu. Jednotliví členové pochází ze Sverdlovské oblasti, která se nachází na asijské straně Ruska v těsné blízkosti Uralského pohoří. (1) Pelmeně jsou kulinářskou specialitou a zároveň tradičním pokrmem. Jde o plněné masové taštičky, které se vaří z lehkého nudlového těsta. Jako náplň se používají různé druhy masa. Hotový pokrm se podává se smetanou, sladkou či zakysanou, lidé mají ve zvyku pokapat pelmeně máslem anebo trochou octa. (2) Podle slov jednoho z členů, Andreje Rožkova, pojmenovali skupinu po stejnojmenné vyhlášené restauraci, která se nachází ve městě Jekatěrinburg, a kterou velice rádi navštěvovali ještě v dobách svých studií.(3)

Ačkoliv historie vzniku UP nesahá hluboko do minulosti, je důležité si přiblížit začátky tohoto uskupení. Historický vývoj UP začal účastí jejich členů v anekdotické soutěži KVN (Клуб весёлых и находчивых) která stála na prvpočátku jejich kariéry. Z počátku šlo o amatérskou skupinu, která se časem vypracovala na profesionální úroveň.

Vývoj Uralskie Pelmeni v pořadu KVN (1993-2009)

KVN je ruská televizní humoristická soutěž, ve které soutěží jednotlivé týmy, improvizují na zadaná témata, rozvíjejí své předem připravené scénky a snaží se vymyslet vtipné odpovědi na dané otázky. Tento populární pořad je v Rusku vysílán již od roku 1961. (4)

Plné znění pořadu KVN je «Клуб весёлых и находчивых», v překladu by se pořad dal nazvat jako Klub vtipných a pohotových.

Soutěžní tým Uralskie Pelmeni založil roku 1993 Dmitrij Sokolov. Členskou základnu týmu tvořili studenti různých oborů Uralské státní technické univerzity v Jekatěringurbu. V rámci soutěže KVN existuje několik lig, ve kterých se soutěží. Nejznámější je Premiér liga a Nejvyšší liga. Uralskie Pelmeni vyhráli finále Nejvyšší ligy v roce 1995 a stali se mistry svého rodného Jekatěrinburgu. Ve stejném roce se pak dostali na festival KVN pořádaný v Soči a záhy přijali i pozvání na galakonzert a účast v Nejvyšší lize KVN, kde v průběhu let 1995-2000 setrvaly 5 sezón. Zlomový bod nastává v roce 2000, kdy se Uralskie Pelmeni stávají absolutními vítězi Nejvyšší ligy KVN, čímž si také vysloužili neoficiální označení „poslední vítěz 20. století“. V letech 2000-2003 se účastní Letního poháru KVN, v roce 2002 tuto soutěž vyhrávají. V následujících letech stoupá jejich popularita a získávají řadu ocenění – Velký KiViN ve zlatém (2002), Velký KiViN ve světlém (1999, 2004), Velký KiViN v temném (2005, 2006). V roce 2005 se stávají vítězem Zimního poháru KVN. (5)

Činnost Uralskie Pelmeni po KVN (2009-2017)

Aktivní činnost skupiny pokračuje i nadále po ukončení účasti v pořadu KVN. Členové Uralskie Pelmeni jsou stálými účastníky různých televizních projektů, jako je například «Вне родных квадратных метров», «Подъём», «Большая тёрка», «Вне игры», «Шоу Ньюс», «Всё по-нашему!», «Большая разница», «Наша Russia», «Прожекторперисхилтон», «Южное Бутово», «Нереальная история», «Валера TV», «Comedy Club», «Моржовка», «Реальные пацаны», «Ты смешной!» a další. (6)

Uralskie Pelmeni se věnují tvůrčí autorské činnosti, režii, reklamě, tvorbě televizních a radiových vysílání, organizaci významných dnů, koncertů a festivalů. Se svým pořadem jezdí na turné po celé zemi. Od roku 2009, kdy skupina oslavila 16. výročí svého působení pod názvem Uralskie Pelmeni, začali vysílat svoji vlastní humoristickou show na televizním kanále STS (Síť televizních stanic). V roce 2010 deset členů založilo společnost s ručením omezeným „Tvůrčí skupina Uralskie Pelmeni“ a každému z nich náleží 10 % zisku společnosti. Dvacáté výročí svého působení oslavili roku 2013 slavnostním večerem v Moskvě. V tomto roce rovněž získala skupina prestižní mezinárodní ocenění TEFI sdružestvo (ТЕФИ - телевизионный эфир, tzn. televizní přenos) a o rok později se stali

finalisty v předávání celostátní televizní ceny v kategorii o dosažení nejvyšších úspěchů v oblasti televizního umění. Toto ocenění je analogií americké Ceny Emmy. (7)

3.2 Členské obsazení skupiny Uralskie Pelmeni

Členské obsazení skupiny se navzdory jejímu mnohaletému působení téměř nezměnilo. Pevnou základnu tvoří členové, kteří jsou zároveň i bývalí spolužáci a znají se ze studií. Díky tomu mezi nimi panuje i dlouholeté přátelské pouto, což lze vytušit z jednotlivých scének.

Ve skupině neúčinkují pouze stálí členové, ale i ti, kteří se objevují pouze epizodicky. Nejvěrohodnějším a jediným seriózním zdrojem informací je oficiální stránka Uralskie Pelmeni, kde si však herci sami ze sebe dělají legraci, a nejde proto tyto informace využít jako seriózní zdroj. Na druhou stranu to zcela vystihuje jejich koncept zaměření. Dalším využitelným zdrojem je stránka o této skupině na Wikipedii, která je spravována přímo jednotlivými členy této skupiny a nabízí spoustu zajímavostí, které na stránkách Uralskie Pelmeni nejsou uvedeny. Ačkoliv Wikipedie není vhodným zdrojem informací pro vypracování bakalářské práce, rozhodla jsem se vzhledem k absenci jiných zdrojů tento zdroj využít. Informace o jednotlivých členech jsem se snažila dohledat také z různých rozhovorů, protože většina z nich nemá svoje vlastní oficiální internetové stránky, ale pouze profil na sociální síti, kde chybí obsáhlejší ucelená informace o jejich životě a tvorbě.

Podle informací z oficiálních stránek skupiny, tvoří její základ v současné době deset členů. Je však obtížné určit pevně daný počet členů, protože mimo stálých členů působí ve skupině i herci, kteří se ve scénkách objevují epizodicky. Současnými stálými členy jsou – Sergej Isaev, Andrej Rožkov, Dmitrij Sokolov, Dmitrij Brekotkin, Vjačeslav Mjasnikov, Maxim Jaryca, Alexandr Popov, Julija Michalkova-Mat'juchina, Sergej Jeršov a Sergej Kalugin. Epizodicky se v současné době objevuje ve scénkách Ksenija Korněva, Ilana Iksažanova. Mezi bývalé patří například Sergej Světlakov, Sergej Netievskij, Olga Zacharova, Aljona Tigleva, Nikolaj Rybakov, Stefanija Marijana Gurskaja, Jekatěrina Kudrjajevceva nebo Máša Makarova. (8)

Následující informace jsem čerpala z oficiálních webových stránek skupiny. Každý z členů souboru zde má svůj vlastní medailonek s fotografií a stručným popiskem, který humorně vystihuje jeho působení na scéně Uralskie Pelmeni.

Andrej Rožkov

Narodil se 28. března roku 1971. Ve vystoupeních Uralskie Pelmeni se proslavil osobitým ztvárněním rolí babiček. Diváci často skandují „Ať zahraje Rožkov babičku!“. Oficiální stránky Uralskie Pelmeni o něm prozrazují, že jako malé dítě byl stydlivý a tichý. Sám o sobě říká, že když jede po Kolcevoj daroge, je dost uzavřený. Také tvrdí, že čeká na dopisy od Puškina, které však stále nepřichází, a tak se cítí znepokojen. (9)

Julija Michalkova – Mat'juchina

Narodila se 12. července roku 1987. Vždy byla jedinou stálou dámskou členkou v kolektivu UP, proto mezi muži velmi vynikala a přineslo jí to brzy velkou popularitu. Od dětství se aktivně zajímala o herectví. Půjčovala si maminčiny šminky, líčila se před zrcadlem a ráda si oblékala sváteční šaty. V každém vystoupením má novou luxusní večerní róbu a šperky. Snaží se o pěveckou a politickou kariéru. (10)

Vjačeslav Mjasnikov

Patří k nejmladším členům mužského osazenstva, narodil se 2. prosince roku 1979. Od školních let se zajímal o hudbu a hrál na kytaru. Pravidelně oživuje vystoupení vlastními písněmi s originálními texty, které sám skládá. Podílí se i na vymýšlení vtipů a humorných replik. (11)

Liver Band

Důležitou složkou vystoupení a nedílnou součástí image Uralskie Pelmeni je její hudební doprovod. Jedná se o hudební skupinu Liverband, která byla založena v roce 2007, kdy byla přizvána do účasti v pořadu KVN. Kapela se skládá z 8 členů, kteří hrají převážně na žesťové nástroje: trubku, trombón, altový saxofon, barytonový saxofon, a dále na kytaru, basovou kytaru, klávesy a bubny. Na začátku každé scény zahrají krátkou chytlavou znělku a poté zajišťují zvukový doprovod jednotlivých scének. Liver Band aktivně přispívá i ke kulturnímu životu v Moskvě, kde vystupuje na různých akcích. (12)

3.3 Charakteristika tvorby skupiny Uralskie Pelmeni

Kapitola se věnuje celkové charakteristice tvorby Uralskie Pelmeni, která je vypracována na základě pravidelného sledování tvorby skupiny v časovém horizontu tří let.

Show skupiny Uralskie Pelmeni je večerní show. Jednotlivé scénky Uralskie Pelmeni jsou vždy tematicky laděny a celý večer vymezuje název, který je většinou založený na jazykových hříčkách anebo vyplývá z komičnosti určitých situací. Scénky zachycují běžné každodenní okamžiky ze života. Odehrávají se v ruském prostředí, díky čemuž velice autenticky přibližují životní styl v Rusku. Děj probíhá většinou v aktuálním ročním období, na různých místech, ale objevují se i neutrální témata, jako je život ve městech a na venkově, letní dovolená, vzpomínky na léta ve školních lavicích, novoroční nákupy v obchodech, rodinné výlety, rybaření, a podobně. Značná část vystoupení se věnuje ruským tradičním svátkům, jako jsou např. oslavy Nového roku, Velikonoce či Mezinárodní den žen.

Scénky bývají doplněny hudebním doprovodem. Na začátku show zazní znělka Uralskie Pelmeni v podání žesťového orchestru Liverband, který má své stálé místo v levé boční části jeviště. Scénky doplňují i další zvuky, které korespondují s dějem, například atmosféru Nového roku podtrhuje melodie známé novoroční písně, motiv pádu symbolizuje úder do činelů a podobně. Uralskie Pelmeni velice často prokládají scénky i svými písněmi, které zpívají sólově jednotliví členové, jindy každý zpívá kousek písně anebo zpívají všichni dohromady. V této souvislosti za zmínku stojí Vjačeslav Mjasnikov, který velice často vystupuje s písněmi, ke kterým si skládá i svůj vlastní text. Písně jsou lyrické a zpívá je za doprovodu kytary. Často jsou písně věnovány ženám, manželkám, vzpomínkám na dětství nebo na školní léta.

Vystoupení skupiny Uralskie Pelmeni by se dala charakterizovat i jako pestrobarevná přehlídka divadelních kostýmů či luxusních rób, které na sebe v každém dílu oblékají ženské členky souboru.

Uralskie Pelmeni pravidelně vystupují v Moskvě a v rodném Jekatěrinburgu. Cena lístků na představení v Jekatěrinburgu se pohybuje od 1 800 – 4 500 rublů, v Moskvě za stejné vystoupení zaplatíme 2 500 – 11 000 rublů. Skupina má i své vlastní turné, v rámci kterého navštěvuje i další ruská města jako jsou například Jaroslavl, Rjazaň, Tula, Irkutsk, Vologda atd. V zahraničí vystupují v běloruském Minsku. (13)

4. Zkoumané oblasti reálií

Zdrojem pro vypracování této kapitoly byly publikace, které se primárně věnují problematice ruských reálií. Opírala jsem se o práci Reálie současného Ruska od profesorky Ludmily Stěpanové, která působí na katedře slavistiky Univerzity Palackého v Olomuci. Jako další zdroj jsem použila Reálie rusky mluvících zemí od Tat'jany Reiterové a Andreje Fozikoše. Třetím zdrojem byla rozsáhlá aktualizovaná elektronická učebnice Reálie Ruska od Michaely Peškové. Uvedené zdroje jsou publikovány v ruském jazyce.

Po srovnání zdrojů se ukázalo, že dělení reálií do tematických oblastí, se u jednotlivých autorů liší. Například státní svátky profesorka L. Stěpanová zahrnuje do celku Státní zřízení Ruska, zatímco autoři A. Fozikoš a T. Reiterová je zařazují mezi Kulturní reálie. Pro účely této práce nejsou rozdíly v dělení oblastí reálií podle uvedených autorů překážkou. Budeme využívat vlastní dělení oblastí reálií, které bylo vytvořeno s ohledem na náměty vybraných scének, které budou v této práci analyzovány. Zvolila jsem čtyři oblasti, jedná se o oblast: Historie, Politika, Život v Rusku a Kultura. V další části této kapitoly budou v obecné rovině vybrané reálie stručně popsány.

4.1 Historie

Na území Ruska docházelo k mnoha složitým procesům, při kterých se měnilo národnostní složení, transformovaly se geografické hranice a prolínaly se zde různé kultury. V knize Rusko ve 21. století. Politika, ekonomika, kultura je kapitola věnovaná politické geografii a regionálnímu uspořádání Ruska. R. Turovskij zde uvádí: „Za jádro současného Ruského státu je tradičně považováno území někdejšího Moskevského knížectví. Ruská historie však začala dříve. Moskevské knížectví vzniklo jako nové centrum na periferii procesu vytváření států v 10. – 13. století. Prvním jádrem ruské státnosti bylo území v oblasti Kyjeva, centrum Kyjevské Rusi. (...) Novodobé ruské území je výsledkem dlouhodobých procesů připojování nových území ke státotvornému jádru.“ (Iličeva a kol. 2013: Aleš Čeněk, s.r.o., 62) V dějinách Ruska by se dalo vyčlenit několik etap historického vývoje. První etapou je období Kyjevské Rusi. Ve východní Evropě, mezi řekami Dněpr a Dněstr žili Slované. V té době došlo k navázání kontaktu s Byzancí, která ovlivnila další vývoj ruské kultury. Nejvýznamnějším vládcem Kyjevské Rusi byl kníže Vladimír, který se roku 988 zasloužil o přijetí křesťanství na Rusi a o jeho další šíření. (Fozikoš 1998: Fraus, 10-

11) M. Švankmajer ve své knize Dějiny Ruska píše o pokřesťení Rusi toto: „Nejvýznamnější událostí v životě Kyjevonovgorodské Rusi za vlády prvních Rjurikovců bylo přijetí křesťanství v roce 988 za vlády velkého kyjevského knížete Vladimíra. Ten byl pak pravoslavnou církví prohlášen za svatého (...).“ (Švankmajer 1999: Nakladatelství Lidové noviny, 20). Rus se stala zemí s vlastní svébytnou kulturou. Zaačalo se rozvíjet písmo, stavěly se kamenné chrámy a z tohoto období pocházejí i první byliny – hrdinské oslavné básně popisující činy bohatýrů jako byl Ilja Muromec či Dobryňja Nikitič. EPOCHU Kyjevské Rusi na počátku 13. století vystřídalo období Mongolského jha. Čingischán Batúa vtrhnul se svými vojsky na ruské území a nedaleko řeky Volhy založil stát Zlatou Hordu. Zanedlouho mongolští nájezdníci obsadili téměř všechna významná ruská města včetně Kyjeva. Ruská města se nacházela pod nadvládou mongolských kmenů téměř dalších 240 let. (14) Uvedený popis historie odpovídá časovému období scénky, která bude analyzována.

4.2 Politika

Rusko jako republika datuje svůj počátek od roku 1917, ve kterém proběhla Velká říjnová socialistická revoluce, která ukončila éru Ruského impéria. Od té doby si země prošla složitým politickým vývojem. Po rozpadu Sovětského svazu vznikla 25. prosince 1991 Ruská federace. Oficiální název země je Ruská federace, ale může se používat i plnohodnotná varianta názvu Rusko. (Stěpanova 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 43-44) Nejvyšší hlavou státu je prezident, který je volen na základě přímé volby občany. Jeho funkční období je 6 let a v po sobě jdoucích obdobích může být zvolen pouze dvakrát. Prezident určuje směr, kterým se bude vyvíjet vnitřní a vnější politika země, je velitelem Složky ozbrojených sil, řeší otázky občanů, uděluje státní vyznamenání a prezidentskou milost. (15) Prvním prezidentem Ruské federace byl roku 1991 zvolen Boris Jelcin. Dalším prezidentem byl v letech 2000-2008 Vladimír Putin, kterého v roce 2012 na jedno funkční období vystřídal Dmitrij Medvěděv. V posledních prezidentských volbách v roce 2018 se novým ruským prezidentem stal opět Vladimír Putin. (16) M. Švankmajer ve své rozsáhlé knize Dějiny Ruska charakterizuje prezidentský úřad následně: „Prezident Ruské federace má nominálně obrovskou moc, nepoměrně větší, než jakou mají hlavy státu v zemích s tzv. prezidentským systémem. Ale i ruský prezident je ve výkonu této moci determinován zájmovými skupinami, od mocenského aparátu až po silné centrální i

regionální ekonomické a politicko-byrokratické subjekty.(...) Ruský prezident musí v dané situaci manévrovat mezi těmito faktory a hrát jakousi úlohu arbitra.“ (Švankmajer 1999: Nakladatelství Lidové noviny, 809) Po rozpadu Sovětského svazu roku 1991 vznikla Ruská federace.

Současná Ústava byla přijata v referendu 12. prosince 1993 a mimo jiné stanovuje státní symboly Ruské federace. Patří mezi ně státní vlajka, státní znak a státní hymna. (17) Státní vlajka Ruska sestává ze tří barev, je to bílá, červená a modrá. Červená barva představuje odkaz na byzantskou tradici a samoděržaví, modrá je barvou Bohorodičky Marie, ochránkyně Ruské země, bílá barva symbolizuje svobodu a nezávislost. Na znaku, který si zachoval svoji podobu z 15. století, je vyobrazena dvouhlavá zlatá orlice s roztaženými křídly. Na hrudi orlice je situován znak Moskvy – jezdec na koni s kopím v ruce, je to sv. Jiří. (Stěpanova 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 35-37) Na internetové stránce Vojenské historické prapory je ruský státní znak popsán takto: „Na tmavém červeném poli je umístěn zlatý dvouhlavý orel, korunovaný dvěma zlatými carskými korunami a nad nimi velká carská korunu se stuhami. Orel drží v pravém pařátu zlaté žezlo a v levém zlaté jablko. Na prsou má štít, tmavě červené pole se stříbrným jezdce na bílém koni v azurovém plášti. Stříbrným kopím zabíjí draka. Z našeho pohledu jede jezdec doprava.“ (18) Státní hymna Ruska byla přijata v roce 2000. Autorem textu je S. Michalkov a melodie je použita původní melodie Hymny Sovětského svazu od hudebního skladatele A. Alexandrova. (Stěpanova 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 37)

4.3 Život v Rusku

4.3.1 Život ve městě

Život ve městě představuje vyšší komfort žití než život na vesnici. Lidé ve městech žijí v několikapokojových bytech, které jsou opatřeny centrálním topením, kuchyní s elektrickým či plynovým sporákem, k dispozici je koupelna s teplou a studenou vodou a toaleta. V minulém režimu fungovalo takzvané komunální bydlení. Komunální byt (rusky коммунальная квартира, коммуналка) je ruským státem vlastněný byt, který je obýván nájemníky bez ohledu na jejich rodinný stav či společenské postavení. V komunálním bytě žije několik rodin nebo jednotlivců, kteří obývají jeden nebo více pokojů a společně užívají kuchyň, koupelnu, toaletu, předsín a chodbu. (Fozikoš 1998: Fraus, 36) V knize Objektiv

z Ruska od českého zpravodaje Zdeňka Šámala, je zmínka o komunálním bydlení: „V komunálních bytech, kde několik rodin sdílelo kuchyň, koupelnu a záchod, žilo v polovině devadesátých let dvacátého století podle odhadů pět až deset procent obyvatel desetimilionové Moskvy. (...) Pokoj čtyřikrát tři metry, zázemí sdílené s dalšími dvěma nájemníky.“ (Šámal 2008: Česká televize, 15) Tato forma bydlení byla charakteristická pro minulý režim, dnes žijí rodiny v bytech samostatně. Zdá se, že i z tohoto důvodu, lidé žijící v Moskvě zatoužili po úniku a soukromí, a proto se pobyt na dače stal tolik žádaným a populárním. Šámal o ruské dače píše: „Rusové milují svoje dači. Každý pátek vyjíždějí z Moskvy příměstské vlaky přetékající lidmi, zácpy na výpadovkách drásaly nervy víc než obvykle. Typická chatová kolonie v okolí Moskvy sestávala z poměrně skrovných přízemních dřevěných domků o jedné či dvou místnostech a kuchyni. Připomínaly spíše zahrádkářské kolonie, každý metr pozemku byl úzkostlivě využit a návštěvník se musel po špičkách opatrně proplétat mezi řádky brambor, mrkve, cibule a pletenci rajčat. (...) Prosté dřevěné boudy, přestavěné vagóny i kontejnery, chaty podobné těm českým i blahobytné cihlové paláce boháčů, obklopené zdmi a osobními strážci.“ (Šámal 2008: Česká televize, 19) Dalším znakem současného života ve městech je možnost nakupování ze širokého sortimentu potravin a polotovarů. S tím je spojeno i fungování ryneků, na kterých můžete sehnat prakticky cokoliv. O nakupování na rynku Šámal píše: „Na rynecích koupíte vše. Nejradostněji se v Moskvě potraviny nakupovaly na tržištích neboli rynecích. Prodávali tam většinou Kavkazané – Ázerbajdžánci, Gruzíni, Arméni, Čerkesové... Jejich stánky bývaly nejbarevnější, plné naleštěného ovoce a nablýskané zeleniny, kousek po kousku pečlivě srovnané do zářivých pyramid vzbuzujících okamžitou chuť. Jinde se prodával naložený česnek, houby, med, sýry z mléka krav i ovcí, velké i malé kusy čerstvého masa, oblíbená selátka pro sváteční stůl, ryby uzené i zcela čerstvé, mezi kterými málokdy chyběl jeseter nebo ryba jemu příbuzná. Co se jídla týkalo, dalo se tam sehnat téměř vše.“ (Šámal 2008: Česká televize, 79) Při slavnostních událostech lidé rádi tráví čas v restauracích, kavárnách, ale také se s oblibou chodí bavit do barů, hospod, na diskotéky či do kasina. Mají možnost navštěvovat místa, jako jsou muzea, knihovny, kina, koncertní sítě a různá sportovní zařízení. Funguje zde rozvinutý systém městské hromadné dopravy, lidé dojíždějí za prací autobusem, tramvají, trolejbusem a v těch největších městech také metrem. Čím dál více je znatelný narůstající rozdíl mezi chudými a bohatými. Lidé však neztrácejí naději na lepší časy. (Fozikoš 1998: Fraus, 36-39)

4.3.2 Život na vesnici

Život na vesnici se výrazně odlišuje od života ve městě. Na vesnicích lidé bydlí ve svých vlastních domech, ke kterým se přiléhají zahrady a pole. Domy jsou nejčastěji postaveny ze dřeva, ale dnes už se ke stavbě využívá i kámen. Typický dům z ruského venkova má svůj chlív a dvorek pro zvířata. Rodiny chovají domácí užitková zvířata, jako jsou krávy, kozy, slepice, husy, kačeny, králíci, a krocani. Pro vlastní potřebu si pěstují ovoce, zeleninu a brambory. Na vesnicích pracuje velká část lidí v zemědělství, k nejčastějším profesím patří traktorista, zootechnik, dojička, zelinář a ovocnář.

Vesnice mívají základní školu, menší zdravotní středisko, obchod se smíšeným zbožím a „klubovnu“, která je centrem kulturního života vesnice – promítají se zde filmy, probíhají zde setkání s umělci, koncerty, lidé se zde setkávají a oslavují významné události spojené s danou vesnicí. Součástí klubovny bývá často i knihovna, ze které si lidé mohou půjčovat knihy. Ve větších vesnicích je k dispozici pošta, poliklinika, střední škola se zemědělským zaměřením, pekárny a různé podniky, které se zaměřují na zpracovávání produktů, které vznikají přímo ve vesnici – jde o podniky zaměřující se na zpracování mléka, masa, uzenin, a zásobují tak místní obyvatele. Dnes už není výjimkou, že téměř každá ruská rodina žijící na vesnici, má doma televizor, rádio, ledničku, mrazničku nebo pračku, avšak ve spoustě domácností se stále využívá původní suchý záchod. Televize a rádio hrají důležitou roli u národů žijících v odlehlých oblastech na Sibiři a Dálném Východě. Je to prakticky jediný prostředek, díky kterému jsou tamní obyvatelé informováni o dění ve světě. (Fozikoš 1998: Fraus, 39-40)

4.4 Kultura

4.4.1 Národní charakter

Obyvatelstvo Ruska představuje směsici více než stopadesáti různých národů, národností a etnik, žijících na jednom území. Mísí se zde různé kultury, tradice a náboženství. To vše ovlivňuje charakter lidí, jejich vlastnosti, ale i způsob života. M. Švankmajer píše: „Rusko se vyvíjelo na rozhraní evropské, středovýchodní a asijské civilizace. Neidentifikovalo se zcela bezvýhradně se žádnou z nich. Jedním z důsledků tohoto dějinného vývoje Ruska je konflikt zcela protichůdných civilizačních archetypů - zatímco evropské vnímání základních lidských hodnot vychází z toho, že „subjekt je si vědom své svobody“ (G. W.

F. Hegel), je v Orientě jednotlivec bezprávný, nemá „samostatné vědomí“, nemá sám o sobě žádnou hodnotu, je slepým a bezprávným nástrojem v rukou božích.“ (Švankmajer 1999: Nakladatelství Lidové noviny, 832) Rusko je pomyslnou křižovatkou mezi Evropou a Asií, východem a západem. Existuje aforismus, který říká „Умом Россию не понять“. Rusko se nedá pochopit rozumem. Autorem výroku je ruský romantický básník F. I. Tjutčev. (19)

Ф. И. Тютчев. «Умом Россию не понять...»

Умом Россию не понять,

Аршином общим не измерить:

У ней особенная статья –

В Россию можно только верить.

28 ноября 1866

Překlad do češtiny od Jiřího Mulače. (20)

Rus nepostihneš rozumem

Rus nepostihneš rozumem,

běžná míra je necitlivá

k zvláštnosti platné pro tu zem –

jen věřit v Rus, jen to ti zbývá.

Dalo by se říci, že obecně jsou Rusové oproti Evropanům zaměřeni více na duchovní hodnoty. Pokud bychom se snažili charakterizovat společné rysy ruského národního charakteru, na prvním místě by nás jistě napadla pohostinnost, štědrost a otevřenost.

Rusové jsou spíše iracionální a jsou pro ně důležité city a emoce. Existuje výraz „загадочная русская душа“, který poukazuje na to, že duše ruského člověka je záhadná a lze ji jen stěží rozluštit. (21) Další významnou vlastností je silná naděje a víra ve spravedlnost a nezdolnost v očekávání, že jednoho dne přijde lepší budoucnost.

4.4.2 Kultura

Ruská kultura je velmi různorodá. Významnou složku kultury tvoří folklór. Díky etnografické rozmanitosti jde o velice bohatou oblast. Můžeme sem zařadit starou ruskou dřevěnou architekturu, národní oděv, lidovou muziku, národní písně a tance. Výrobky lidových a uměleckých řemesel – jedná se o tradiční ruské matrjošky – malované dřevěné panenky, které jsou uvnitř duté a ukrývají v sobě další panenky s menším rozměrem, chochlomy – dřevěné nádoby zdobené bohatými ornamenty, palechskie škatulky – krabičky dekorované uměleckou malbou, dymkovskie igruški – ručně vyráběné hliněné postavičky či tulský samovar. Součástí folklóru je i ústní lidová slovesnost, která má spoustu žánrů – pohádky, legendy, byliny, přísloví, rčení, pořekadla, říkadla pro děti, pověry, písně, ukolébavky, hádanky, zaříkadla, žalozpěvy. V pohádkách nejčastěji vystupují bytosti jako je Baba Jaga, Vasilisa Prekrasnaja, Ivanuška-duračok a Kasčej Bessmertnyj. Z postav ze slovanské mytologie je to Lešij, Kikimora, Rusalka, Siréna nebo domácí skřítek Domovoj. (22)

V průběhu roku se v Rusku slaví osm státních svátků. 1. leden – Nový rok, 7. leden – Narození Krista, 23. únor – Den obránce vlasti, 8. březen – Mezinárodní den žen, 1. květen – Den jara a práce, 9. květen – Den Vítězství, 12. červen – Den Ruska a 4. listopad – Den národní jednoty. (Stěpanová 2013: Univerzita Palackého v Olomouci, 40)

Nejpopulárnějším svátkem v Rusku je Nový rok. Symbolem tohoto období jsou ozdobené stromečky na ulicích a v domácnostech. Dětem přináší dárky Děda Mráz (Дед Мороз), kterého doprovází jeho vnučka Sněguročka (Снегурочка). Večer se zasedá k novoročnímu stolu a lidé se loučí se starým rokem. Krátce před půlnocí je v televizi vysílán novoroční pozdrav prezidenta a s úderem dvanácté hodiny se rozezní zvony Spasské věže (Спасская башня) a lidé si připíjejí šampaňským se slovy: „С Новым годом, с новым счастьем.“ Po půlnoci si lidé dávají dárky a vypravují se na noční procházky městem, kde jsou k vidění herecká vystoupení, taneční čísla, mohou se projet ve starodávném kočáře, ochutnat

pirožky, teplé nápoje a jiné dobroty, podívat se na novoroční ohňostroj nebo se setkat s Dědou Mrázem a Sněguročkou. Novoroční oslavy trvají dohromady dvanáct dní a v tomto období je pořádáno mnoho programů pro děti. (Stěpanova 2001: Univerzita Palackého Olomouc, 41-42)

Dalším významným svátkem je Den obránce vlasti. Dříve byl tento den nazýván Dnem Sovětské armády. Ženy mužům kupují dárky a blahopřejí všem mužům ve svém okolí bez ohledu na to, zdali dotyčný muž sloužil v armádě či nikoliv. Zvláštní úctu získávají váleční veteráni či ti, kteří se účastnili vojenských bitev. Den doprovází různé koncerty a kladou se květiny a věnce k památníkům. Datum tohoto svátku je odvozeno ode dne vzniku Rudé armády, která byla založena 23. února 1918. (23)

O dva týdny později, 8. března, přichází na řadu Mezinárodní den žen. Muži obdarovávají své ženy, maminky, babičky, sestry a kolegyně květinami nebo nějakou drobností. V práci se pořádají firemní večírky věnované ženám a oslavě jejich krásy a něžnosti.

Mezi nejpompéznější oslavy patří oslavy Dne Vítězství. V tento den se připomíná konec Druhé světové války a osvobození Evropy Rudou armádou, lidé na své klopy připínají černo-oranžové stuhy (георгиевские ленты) a ve městech po celém Rusku se konají vojenské přehlídky. Ta největší probíhá v Moskvě na Rudém náměstí. Slavnostní ceremoniály, velkolepé ohňostroje, kladení věnců u památníků, a Nesmrtelný pluk, který prochází městem. Jde o průvod lidí, kteří nesou fotografie svých blízkých, kteří se účastnili války. (24) Vedle státních svátků se slaví i svátky, které vychází z pohanských tradic, například Maslenice (Масленица) nebo svátky církevní – Pascha (Пасха).

4.4.3 Ruská kuchyně

Ruská národní kuchyně je pestrou směsicí, která vychází ze vzájemné provázanosti mnoha národů žijících na území Ruska. Mezi tradiční polévky se řadí boršč, šči, rassolnik, soljanka anebo ucha. Jako hlavní jídlo se chystají pokrmy obsahující maso, často rybí. Vaří se pelmeně, pirožky s masovou náplní, oblíbené jsou také houbové přílohy. Důležitou roli na ruském stole hraje chléb, ke kterému se váže mnoho přísloví, například „плох обед, если хлеба нет“, to znamená „špatný oběd, který je bez chleba“, anebo „хлеб — всему голова“, toto přísloví se snaží poukázat na to, že bez chleba jako základního zdroje obživy by se člověk jen těžko obešel. Nebude tedy výjimkou, pokud se v Rusku na prostřeném

stole setkáte s chlebem. Do polévek se často přidává smetana a nakrájený kopr. (25) I sladká jídla a zákusky mají na ruském stole své místo. Přikusují se k čaji. V knize Ruská kuchyně od M. Linharta se mi potvrdilo, že je to nápoj pevně spjatý s ruskou tradicí: „Nápojů k ruským pokrmům, jak již bylo řečeno v úvodu, je celá řada. Ať již to jsou nápoje teplé a studené, alkoholické, nebo nealkoholické. Z nealkoholických nápojů je to v první řadě čaj, který je konzumován v míře největší a je takřka neoddělitelně spjat s pojmem ruské kuchyně, lépe řečeno ruského stolování, zrovna tak jako vodka, která je opět nejvíce konzumovaným nápojem alkoholickým.“ (Linhart 1983: Merkur, 106) Pití čaje má v Rusku svou dlouholetou tradici. Dříve se čaj připravoval v tradičním ruské samovaru, dnes existují i elektrické samovary, ale k jeho přípravě postačí i běžná rychlovarné konvice. Pití čaje (чаепитие) by se dalo označit jako rituál, při kterém se sejde celá rodina a má možnost strávit čas společně a pohovořit si. K rodinným a přátelským setkáním u prostřeného stolu mají Rusové velice blízko, což dokazuje jejich pohostinnost a srdečnost ke každému hostu. Pojem „zastolje“ (застолье) se používá pro označení hodování u stolu. Na stole jsou různé druhy salátů, zákusků, pokrmy, koláče, nápoje. Při takové příležitosti se tradičně pronáší přípitek a pije se vodka a jiné alkoholické nápoje. Zastolje se může vázat k oslavám nějakého svátku, ale stejně tak může být důvodem jeho uspořádání i prostá touha být se svojí rodinou a blízkými lidmi. (Fozikoš 1998: Fraus, 43-44)

5. Rozbor vybraných scének Uralskie Pelmeni

V této kapitole se zaměřuji na vyhledání a popis ruských reálií ve vybraných scénkách tvorby skupiny Uralskie Pelmeni. Je zachováno pořadí zvolených oblastí reálií z předcházející kapitoly a jsou k němu připojeny odpovídající scénky. Nejprve bude proveden popis jednotlivých scének, ve kterém budou popsány vyskytující se reálie a jazyková specifika. Na konci rozborů jednotlivých scének budou v heslech zdůrazněny nejdůležitější momenty, které se vztahují k reáliím, konkrétně jazyková specifika, zachycené reálie a odkazy na dění ve společnosti.

5.1 Historie

5.1.1 Kdo se půjde bít s Hordou?

Scénka se odehrává ve 14. století, v období Zlaté hordy, během kterého nájezdníci dobývali ruská města. Herec přestrojený za ruského bojovníka dává instrukce publiku, že budou představovat nájezdné kmeny a vybízí diváky, aby svým křikem a dupáním vytvořili atmosféru blížících se nájezdníků. Poté rozbálí listinu, podle které začne jmenovitě přivolávat jednoho bojovníka po druhém.

Jako první přichází kníže Balobol. V ruském slangu jméno označuje člověka, který si často vymýšlí, nehovoří pravdu a neustále se snaží něčemu vyhýbat. Balobol je povolán k boji, ale začne se vymlouvat, že si musí jít zaplavat do bazénu, že jako první začínal už minule, navzdory tomu, že teprve tohle měla být první bitva. Tvrdil, že je mu 13 let, což také není pravda. Otevřeně nepřizná, že se do bitvy nezapojí. Sice tvrdí, že se bít chce, ale na druhou stranu se za každou cenu snaží této povinnosti vyhnout.

Další v řadě je předvolán kníže Pustozvon, který toho spoustu namluví, ale zůstane pouze u slov a žádné činy nevykoná. Existuje frazeologismus „лить воду“ (26), který se používá pro označení člověka, který se chvástá, spoustu toho namluví, ale k samotným činům se nemá. Jako český ekvivalent by odpovídalo „má pusu plnou řečí, ale skutek utek“. Pustozvon také mluví a mluví, a k ničemu se nemá. Na otázku, zdali půjde bojovat ani neodpoví. Objevuje se i narážka na politiku, ve které Pustozvon říká, že ne nadarmo si ho bojaři zvolili ve svém „volebním obvodu“, jde o odkaz k politikům, kteří dokáží mnoho naslibovat, ale ve skutečnosti k jejich splnění ani ke změnám nedojde.

Dále přichází kníže jménem Koladýr. Existuje staré ruské slovo колдырь (27), které označuje opilce. Kníže Koladýr nemá na hlavě helmu a nemůže vyjít do boje. Místo toho si k hlavě přikládá studený meč a snaží se ochladit.

Za ním přichází Vertizad. Jméno je složeno ze dvou slov „вертеть“ a „зад“ – Vertizad je ten, kdo vrtí zadní částí těla. Na scénu přichází dívka - bojovnice, která v ruce drží kyj, který však spíše evokuje módní doplněk než zbraň. Ruský náčelník vyjádří dívce sympatie dotykem. Vertizad odpovídá, že svého nepřítele zneškodní tím, že mu rtěnkou pošpiní drátěnou košili, a nepřítelova manželka už si ho zlikviduje sama. Muži, kteří mají milenecký vztah, jsou prozrazeni otiskem rtěnky jiné ženy na svém oblečení. Vertizad má na rozdíl od ostatních bojovníků alespoň jasno, jakým způsobem vyzraje na svého nepřítele.

Další v pořadí je kníže Čeluvrej. Jeho jméno připomíná staré ruské jméno Čeluběj. V této scéně je jméno upraveno na Čeluvrej, еврей znamená Žid. Bojovníkův vzhled je stylizován do tradiční židovské image – po stranách má spuštěné navlněné lokny. Čeluvrej se odmítá zapojit do boje a jako příčinu uvádí oslavu šabat. Šabat je den, ve kterém se Židé oddávají odpočinku a vyhýbají se všem pracovním a náročným činnostem. Zaznívá i narážka na židovskou spořivost, umění obchodovat a vztah k penězům. Náčelník Čeluvrejovi nabízí obnos peněz za to, že se zdrží oslavování šabat a půjde do boje. Čeluvrej požádá o přehnaně vysokou částku sta rublů, což byl v tehdejší době značný obnos peněz, a tak je odmítnut.

Jako další bojovník je přivolán Vješčij Oleg. Dochází k situaci, kdy bojovník místo Vješčij Oleg uslyšel, „лешь и Олег“, a proto přišel muž jménem Oleg, který s sebou přinesl i domněle požadovanou rybu. Toto nedorozumění vysvětluje tak, že došlo k akustickému upsu. Jde o neologismus, který je odvozen od citoslovce ups – je to údiv).

Jako sedmý přichází Andrej. Andrej se od ostatních bojovníků odlišuje již na první pohled. Je typickým představitelem takzvaných gopniků (гопники). (28) Na počátku nového milénia vznikla v Rusku subkultura, jejíž příslušníci jsou rozeznatelní již od pohledu – spojuje je stejný styl oblékání – nosí sportovní soupravy, posedávají na lavičkách, ve dvorech, popíjejí alkohol, způsobují různá výtržnictví, krádeže a jiné přestupky. Vyznavači tohoto životního stylu mají i svůj vlastní způsob vyjadřování, který odpovídá prostředí, ve kterém se pohybují. Tento slang používá i Andrej v této scéně. Jde o výrazy „недомахач“, jehož synonymem je pouliční bitka, „стрела“, která označuje střet dvou zneprátených

skupin. Tento nesoulad mezi jazykem, kterým se hovořilo na Kyjevské Rusi a slangem, kterým hovoří gopniki, vyvolává komickou situaci.

Po Andrejovi přichází Echoslav. Jeho jméno je odvozeno od slova echo, což se projevuje i v jeho chování, protože opakuje ozvěnou vše, co uslyší. Komická situace nastává ve chvíli, kdy náčelník začne mluvit jiným jazykem. Použil některý ze severských jazyků a Echoslav není schopen toto opakovat. Prvními vládci Kyjevské Rusi byli Rurikovci, kteří patřili k Varjagům, což byli švédští Vikingové.

Posledním je bojovník Pelmeněj. Toto slovo zní jako samostatné jméno, je odvozeno od pelmeňů, ale také odráží název show Uralskie Pelmeni, a tím zahrnuje všechny účastníky této show.

- Jazyková specifika: slovní hra se jmény bojovníků (vznik slova spojením dvou slov – Vertizad, odvození nového jména Čeluvrej od původního staroruského Čeluběj), slangové výrazy (недомахач, стрела)
- Zachycené reálie: odkaz na historické období Zlaté hordy, subkultura Gopniki, nepřímý odkaz na Rurikovce, Vješčij Oleg – novgorodský kníže
- Odkazy na dění ve společnosti: bojovník Pustozvon představuje pasivitu politiků (jenom slova a žádné činy)

5. 2 Politika

5.2.1 Vladimír Putin a Dmitrij Medvěděv

Scénka začíná v ironickém duchu. Zvířecí televizní kanál uvádí scénku o tom, jak si králík a lev vyměnili svoje místa – králíkem je myšlen Dmitrij Medvěděv a lvem Vladimír Putin. Scénka odkazuje na rok 2012, ve kterém proběhly prezidentské volby, a došlo ke zvolení nového prezidenta.

V prezidentské kanceláři se setkávají oba muži. Komicky vyznívá, když si Medvěděv stěžuje, že se teprve začal ve věcech orientovat a chápat, jak vše funguje, a že už musí místo opustit. Vzápětí uznává, že tohle není třeba vysvětlovat někomu, kdo už je zvolen prezidentem potřetí. Je zde zasazena i narážka na změnu volebního období, které bylo prodlouženo ze 4 let na 6 let. Medvěděv si začne balit svoje věci – handsfree, router pro vysokorychlostní internet, kabel k playstationu. V době, kdy byl prezidentem, si svým

vztahem k moderním technologiím získal přezdívku Интернет-президент. (29) V tomhle se od sebe tito dva muži liší. V. Putin není moderním technologiím a sociálním sítím nakloněn tak jako jeho předchůdce. K této skutečnosti se později bude vázat ještě několik dalších narážek – například ta, když se Putin bude shánět po své osobní sekretářce a zjistí, že nyní bude moci vyřizovat vše přes tento moderní přístroj, i svoji práci, a to je pro něho zpočátku nepochopitelné. Medvědév pokračuje v balení a přibaluje si set pro hraní badmintonu. (30)

Každý ruský prezident je spojován s nějakým druhem sportu, kterému se věnuje většinou je to fotbal, tenis nebo hokej, ale ne badminton. Medvědév se věnoval badmintonu, zatímco oblíbeným sportem Putina je džudo. Medvědév je zklíčen, když zjišťuje, že set se nikomu hodit nebude a musí si ho odvézt s sebou.

Medvědév předává Putinovi iPad, který bude muset využívat ke své práci. Putin drží iPad v rukou a říká, že už o něm hodně slyšel, ale že nyní ho vidí poprvé. Medvědév vysvětluje, jak se má iPad používat a poté se Putina ptá, jestli ví, jaké je nejpopulárnější video s 12 miliony zhlédnutí. Do vyhledavače zadá heslo „Medvědév tancuje“. (31) Jedná se o reálné video, které se objevilo na internetu. Pod videem je uživatelská diskuse psána lidmi z internetu. Výrok „пусть пока в интернете сидят“ je s podtextem. Sloveso "сидеть" znamená sedět, ale používá se také ve významu sedět ve vězení/být ve vězení.

Další komický moment se týká kreditní karty. Putin nezná ceny běžných věcí, protože nákupy pro něj zajišťují jeho asistenti – proto nevěděl, zdali má na účtu dostatek peněz na tričko, které mu chtěl Medvědév objednat.

Putin sedí na křesle a chce na něm nastavit jinou polohu, Medvědév říká, že na křesle je dvojitá nastavení. Vzniká tím druhý význam, který odkazuje na to, že dalším ruským prezidentem v roce 2024 by se mohl stát D. Medvědév. Narážka na slevovou kartu od Lukoilu poukazuje na fakt, že Putin vlastní v Rusku spoustu velkých firem. Medvědév přijímá svůj poslední pracovní hovor jako prezident. Sděluje, že jeho dalším působištěm bude Skolkovo. Skolkovo je inovační centrum, které se nachází v Moskvě a Medvědév se zařadil mezi jeho první iniciátory. (32) Medvědév píše status na svůj twitterový profil: „Передаю кабинет Путину.“, což opět potvrzuje jeho entuziasmus pro moderní technologie a jejich využívání, Putin takovéto nadšení nesdílí a nelíbí se mu ani výraz „tweetnout“, který Medvědév použil.

Putin se rozhlíží po pracovně a říká, že je v ní spousta změn, Medvědév odpovídá, že chtěl změny. Putin říká, že není třeba žádných změn, že i bez nich se mají všichni dobře. V přeneseném významu je to myšleno jako obecné tvrzení, které se netýká pouze zmíněné pracovny, ale váže se k celé zemi. Medvědév odchází z pracovny a z iPadu Putina začne nečekaně hrát muzika: „если хочешь остаться“ (jestli chceš zůstat), která vnáší do scény nádech sarkasmu. Po jeho odchodu se Putin rozhodne natočit vlastní video, na kterém bude tancovat, aby následně zjistil, kdo z nich bude mít u lidí větší popularitu – přestože jsou oba muži přátelé, byli sobě i vzájemnou konkurencí.

- Jazyková specifika – narážka založena na dvojím možném výkladu slovesa сидеть (sedět/ sedět ve vězení), tendence tvorby nových slov na základě přejímání slov z jiných jazyků („твитнуть“ – odvozeno od názvu sociální sítě Twitter),
- Zachycené reálie – představitelé politické moci Vladimír Putin a Dmitrij Medvědév
- Odkaz na dění ve společnosti – v roce 2012 proběhly prezidentské volby a Vladimír Putin vystřídal ve funkci Dmitrije Medvěděva, zmínka o změně funkčního období prezidenta ze 4 na 6 let, Skolkovo – inovační centrum spojené s D. Medvěděvem, odkaz na video „Медведев танцует“, přezdívka „Интернет-президент“ vystihuje Medvěděvův vztah k nových technologiím,

5.3 Život v Rusku

5.3.1. Děrevjanskij stajl

Obraz ruské vesnice je v této písni vytvořen na základě stereotypů a symbolů, které se váží k venkovskému prostředí. Samotný obsah písně lze vykládat dvojím způsobem. Kladné symboly představující život na vesnici jsou doplněny přívlastky, které původnímu významu přidávají negativní náboj. Melodie písně, nálada a celkový způsob jejího ztvárnění přidávají ironický nádech. A tím je podtržena i dvojsmyslnost a skryté významy, které se v textu často objevují.

V úvodu moderátor představuje tuto píseň a pronese, že jaro začíná tehdy, až je to ve městech cítit jako na vesnici. Již tento výrok můžeme chápat jako dvojsmyslný. Na jednu stranu jde o vůni přírody, svěžest a čistotu venkovského ovzduší, na druhou stranu tím mohou být myšleny i pachy vesnice, jako je například chlévský hnůj. Navození atmosféry venkova a přírody začíná již v prvním verši, ve kterém se zpívá o bílé bříze. Bříza je

ruským národním stromem a je považována za symbol ruské přírody. S břízou souvisí i zmíněný berjozovyj sok (берёзовый сок), který se vyrábí z březové mízy a představuje svěžest jara. Symbolem přicházejícího jara jsou i havrani. Závěje odkazují na končící zimu a probouzející se přírodu. Nejde však o sněhově bílé závěje, zpívá se o šedých závějích, které jsou špinavé. Kohout je hospodářské zvíře chované ve vesnických domácnostech. Běžně bývají kohouti popisováni jako pestrobarevná zvířata, v tomto případě je mu přiřazena hnědá barva. Pro hnědou barvu v ruštině existují dvě slova коричневый a карий. Slovo koričnevyy se nepoužívá často a může znamenat i špínu, čímž dochází k zesílení negativního významu slova. Dalším zmíněným zvířetem je kuň, u kterého je rovněž použit přívlastek s negativním nádechem. Сивая кобыла může být synonymem pro tupost. Existuje frazeologismus „бред сивой кобылы“ (33), to znamená, že člověk nehovoří k věci a mluví bez logických souvislostí a bez obsahu. K nejčastějším profesím, ve kterých lidé na vesnicích mohou pracovat, jsou dojičky nebo řidiči traktorů. Dojičky krav získaly přívlastek červené. Červená barva byla vždy tradičním symbolem krásy a života. Krasnyj může být i označení pro člověka, který požívá alkohol, jde tedy opět o dvojitý výklad významu tohoto slova. Traktoristé získali přívlastek синий, což v tomto případě znamená opilý. K alkoholismu jako negativnímu jevu se váží i narážky na samohonku a bílou horečku. Samohonka (самогонка) je v ruském prostředí po domácímu vyráběná kořalka a bílá horečka je stav, který se projevuje u člověka, který dlouhodobě užívá alkohol. Způsob, kterým byla bílá horečka v písni zmíněna, připomíná samotný stav, který je podobný šílenství, které herec částečně ztvárnil svým postojem těla a silou hlasu. Lze usuzovat, že alkoholismus na vesnicích je dlouhodobým problémem. K alkoholismu se pojí i agrese, na kterou je poukázáno prostřednictvím rozzlobených psů a podpálenou baňjou, kterou zapálil někdo po tom, co požil mnoho alkoholu. Samotná baňja má velice pozitivní význam pro život lidí, je to taková přírodní lékárna tradičně sloužící pro fyzickou a duševní očistu lidí. Je vybudovaná ze dřeva a uvnitř se nachází kamna pro ohřev vzduchu. V baňji lidé používají metličky k masáži celého těla. Při tomto procesu se do vzduchu uvolňují silice z čerstvě natrhaných jarních větví, většinou jde o březové větve. K tomuto rituálu se váže frazeologismus „с лёгким паром“, který může být použit jako pozdrav nebo přání zdraví tomu, kdo přišel do baňi. (34) Svěžest a zdraví vyjadřují i červené tváře. K symbolům, které byly použity díky svým přívlastkům v jednoznačně pozitivním duchu, patří slunce (jasné slunce) a pšenice (zlatavá pšenice). Seno je symbolem léta a má charakteristickou vůni, ale pichlavé seno je nepříjemné. Mezi nejčastěji pěstovanou plodinu na vesnicích kromě pšenice patří i brambory. Spojení zmrzlé brambory poukazuje na skutečnost, že

úroda nebyla z nějakého důvodu včas sklizena nebo nebyla správně skladována, a nyní se nedá použít ke konzumaci.

V negativním smyslu byly použity symboly představující celkovou zaostalost, špínu, špinavou práci, krádeže a již dříve zmíněný alkoholismus a agresí. Úroveň a způsob života na vesnici se nemění příliš rychle. Zaostalost symbolizuje topení v kamnech, suchá toaleta a umývání se pomocí nádoby s vodou. Na špínu a špinavou práci odkazuje zmínka o černé práci. Znamená to, že lidé pracují v podmínkách, při kterých se ušpiní. Často jde o práci se zvířaty nebo s hlínou. Jsou zmíněni brouci, žijící ve chlévském hnoji, a gumová obuv, která je určena pro tyto špinavé podmínky. Krádeže jsou metaforicky vyjádřeny ve větě, že hliníkové dráty a měděné zámky byly vyměněny za zlozvyky. Tato věta nám v přeneseném smyslu říká, že tyto věci byly ukradeny, prodány a za obdržené peníze byl zakoupen alkohol. Na krádeže a podvody odkazují i neoficiálně vydělané peníze (серые зарплаты). Ze strany zaměstnavatele může dojít k podvodu a následným finančním problémům.

- Jazyková specifika – daným užitím přídavných jmen vzniká skrytý podtext – красный (červený) a синий (modrý) nese významu opilý, je použito коричневый, které nese negativní nádech,
- Zachycené reálie – bříza jako národní strom Ruska, березовый сок – tradiční nápoj vyráběný z březové mízy, самогонка – domácí alkohol, баня – ruská sauna, серые зарплаты – neoficiálně vydělané peníze
- Odkaz na dění ve společnosti – opakované narážky na alkoholismus, podvody a krádeže

5.3.2 Komunální byt

Scénka se odehrává v socialistickém komunálním bytě, který sdílí několik lidí společně. Komunální byty se staly symbolem bydlení sovětského Ruska v minulém století. Scénku uvádí moderátor slovy, že když se sejde hodně lidí na ulici, je to demonstrace, ale když se sejde hodně lidí na jednom místě a dlouho spolu žijí, je to komunální byt. Ve scénce je zachycena situace, ve které se všichni nájemníci bytu setkávají ráno u koupelny a začnou tvořit frontu. Přichází muž, a když uvidí frontu, pronese „ёлки-палки“ – tímto expresivně zbarveným výrazem můžeme dát najevo údiv, ale pomocí intonace můžeme tímto

výrazem vyjádřit i nadšení, rozpaky či vztek. (35) Lidé se začínají navzájem přesvědčovat o tom, kdo se potřebuje do koupelny dostat co nejdříve.

Z koupelny vychází první člověk a ostatní ho soudě podle červených tváří osočují za velkou spotřebu horké vody, která má vystačit pro všechny. Obvykle člověku červenají tváře, když se stydí. Muž využívá tohoto významu a ostatním odpovídá, že je mu hanba, že nechal ostatní tak dlouho čekat a hrdě odchází. Fronta postupuje a do koupelny vchází mladá dívka. Čekající muži přiskočí ke dveřím a chtějí dívku tajně sledovat. Baba Ňjura s nepochopením muže napomene, že není nic zajímavého na tom, sledovat někoho, když si umývá intimní partii těla houbou – „мочалка мочалку трёт“.

Přichází další člověk, který hraje v divadle. Využije svých hereckých schopností a začne teatrálně projevovat svoji potřebu dostat se do koupelny. Když neuspěje, odchází. Mezi lidmi pokračuje rozhovor. Muži si dobírají babu Ňjur. Ta jim vyhrožuje, že je nahlásí za posměch a neúctu k veteránům práce na příslušné orgány, a že příště se budou mýt v Bělomorkanale. Bělomorkanal, plným názvem Bělomořský-Baltský kanál, na jehož stavbě se podíleli převážně vězni ze stalinských gulagů. (36) V Ruské společnosti se ke starým lidem a veteránům chová zvláštní respekt a úcta. Veterán práce je čestné vyznamenání za mnohaletou dobře odváděnou práci pro společnost. V dobách Sovětské Svazu bylo udělováno mnoho vyznamenání v různých oblastech – Medaile za odvahu, Hrdina Sovětského Svazu, Zasloužilý umělec a podobně. (37) Přichází důstojník, který chce případ vyšetřit. Ukáže se, že to byl pouze přestrojený herec Bjakin. Když mu odtrhnou přilepené vousy, začne se rozčilovat, že s těmito vousy hrál roli Eizenštejna (slavný ruský režisér) a Mojdodyra (mluvící umyvadlo v pohádce od Korněje Čukovského). (38) Mezitím z koupelny vychází dívka a střídá ji baba Ňjur. Existuje frazeologismus „у тебя уже песок сыпётся“, který naznačuje, že osoba je stará. Baba Ňjur říká, že v koupelně bude po mladé dívce potopa a mladá dívka odpovídá, že až baba Ňjur posype koupelnu svým pískem, tak že tam vznikne pláž.

Na konci scény přichází opět herec Bjakin v přestrojení za kapku vody a ve verších se snaží ostatní přimět, aby ho pustili dále. Slovní spojení „воду надо сначала пропустить и потом мыться“ získává v tomto kontextu nový význam. Původní význam říká, že pro to, aby se člověk mohl umýt teplou vodou, ji musí nejdříve odpustit. V tomto případě sloveso „пропустить“ znamená pustit přes sebe. I tentokrát je herec Bjakin odhalen. Ztrácí trpělivost a hněvá se, jak je možné, že ani on, téměř národní umělec Ruska, se nemůže

umýt ve své vlastní koupelně. Jeho slova vyznívají ironicky a s nadsázkou, avšak popsaná situace odráží realitu bydlení v komunálních bytech.

- Jazyková specifika – citoslovce pro vyjádření údivu „ёлки-палки“, ustálené slovní spojení „С лёгким паром!“ používané při rituálu saunování, jazyková hra s významy slov „мочалка мочалку трёт“, frazeologie „у тебя уже песок сыпется“ – narážka na věk/stáří, slovní spojení, které v daném kontextu vyznívá dvojsmyslně „воду надо сначала пропустить и потом мыться“ (пропустить – odpustit vodu z kohoutku X dám přednost Bjakinu a pustit ho před sebe)
- Zachycené reálie – život v komunálním bytě v době socialismu, Беломорканал – Bělomořsko-baltský kanál, pohádková postava Mojodyr, režisér Ejzenštejn, státní vyznamenání Ветеран труда
- Odkaz na dění ve společnosti – nedostatek soukromí při soužití v komunálním bytě

5.4 Kultura

5.4.1 Novoroční saláty

Mladý pár se vrací po oslavách Nového roku zpět do svého bytu. Žena prosí manžela, zdali by mohl vyhodit saláty, které ležely na stole už několik dní a zkazily se. Existuje anekdota, která říká, že po datu 31. prosince hned přichází 5. ledna. Oslavy Nového roku jsou doprovázeny přípitky, kdy řada lidí požije takové množství alkoholu, díky kterému si v následujících dnech nepamatují, co se dělo.

Ve scéně se jedná o pět dní, kdy manželský pár nebyl doma. Zdá se, že muž oslavoval Nový rok natolik intenzivně, že ztratil přehled o čase a sám nemůže posoudit, jestli jsou saláty zkažené a je třeba je vyhodit. Proto usedá ke stolu, a po chvíli slyší hlasy. Začínají k němu promlouvat saláty ležící na stole.

Jako první se ozývá salát seljodka pod šuboj. Seljodka pod šuboj patří mezi nejoblíbenější saláty konzumované v Rusku. Ve scéně muž oslovuje salát zdrobnělou formou seljodočka, čímž vyjadřuje svůj vztah k tomuto salátu a zároveň potvrzuje jeho velikou oblíbenost. Seljodka je všeobecně populární na území celého Ruska, například v Kaliningradě se každoročně v dubnu koná třídní festival Den Seljodky (День Селёдки).

(39)

Do rozhovoru se připojuje salát Olive, který je také velice populární. Jeho konkurencí je salát Seljodka, a proto Olive muže nabádá, aby vyhodil raději Seljodka. Seljodka se Olive vysmívá, že se naučil mluvit rusky. Jde o narážku týkající se původu salátu, který pochází z Francie. V dnešní době se však ruská verze salátu Olive liší od té původní francouzské. Francouzský je na tomto salátu pouze název a majonéza, která byla pro jeho přípravu použita. Muž nechce saláty vyhazovat a rozhodne se je sníst. Je ještě opilý a saláty se tradičně konzumují zároveň s alkoholem jako takzvané „zakuski“. Dalším důvodem, proč muž nechce saláty vyhodit je i to, že lidé si pamatují blokádu Leningradu, během které lidé trpěli hladem a museli přežít v surových podmínkách, proto je vyhazování jídla považováno za neslušné gesto. (40) Olive pokračuje v dialogu s mužem a říká, že nemůže být vyhozen po tom, co spolu oni dva prožili. Jde o frázi, která se používá v situacích, ve kterých mezi lidmi došlo k blízkému osobnímu kontaktu. V tomto případě je na mysli skutečnost, že muž se opil, usnul za stolem a ve spánku mu hlava klesla až na mísu se salátem, do které se zabořila. Pokud je člověk velmi opilý, může se použít výrok „лицом в салат“. Muž si na tuto příhodu vzpomíná a uvědomuje si, že cítí nevolnost. V tuto chvíli se ozve smích, který patří houbám naloženým ve sklenici. Pokud dojde ke konzumaci nevhodných druhů hub, mohou se objevit halucinace a člověk hovoří nepatříčně. K tomu se vztahuje výrok: „ты что, грибов объелся?“, čímž lze dát najevo, že daný člověk hovoří bez rozmyslu a ne zcela logicky. (41)

Dále se ozve chleba, který dní dní vysychal na stole a touží se napít. Muž říká, že dá chlebu vodu, ale není to voda. Skleněná nádoba, po které sahá, je naplněna vodkou. To se projevuje tím, že chléb začne hovořit jiným hlasem, ze kterého lze rozeznat účinek alkoholu. Chléb říká, že se z něho stal „мякиш“ (mjakiš, mjača je měkká část chleba bez kůrky). (42) Na tomto případě, kdy chléb nasákl vodou a rozmočil se, můžeme vidět analogii s člověkem, který se po konzumaci většího množství alkoholu také stane „měkkým“, vláčným a jeho tělo neovladatelným.

Na řadu přichází situace s dortem. Dort se těšil, až bude zkonzumován, místo toho se rozpustil v ledničce. Podle tradice se v Rusku na všechny svátky kupují dorty. Zároveň se připravuje i mnoho dalších pokrmů a občerstvení a ve výsledku se na samotný dort nedostane, protože jsou již všichni přejezeni z množství jídla. Existuje klišé „если на празднике дело дошло до торта, то значит праздник не получился“, což znamená, že bylo málo jídla a zábavy, proto se začal jíst dort. Ve scénce zůstal dort nezkonzumován, a to znamená, že se oslavy vydařily. Je 5. ledna a muž si teprve nyní na dort vzpomněl. Ale

je mu velice nevolno, proto mu manželka radí, aby si už s předstihem zavolal záchrannou službu. Během svátků záchranný vůz vyjíždí k mnoha případům, protože lidé hodně pijí a jedí, a pak se ne vždy podaří dovolat pro pomoc napoprvé. A také než se záchranáři dopraví k čekajícímu pacientovi, trvá to déle než obvykle. Když se muž konečně dovolá, ve sluchátku se ozve, že musí počkat a jsou vyjmenovávány nejčastější poranění, ke kterým na Nový rok dochází – například poranění lebky od vyražené zátky ze šampaňského nebo popáleniny od petard.

- Jazyková specifika – „лицом в салат“ – frazeologismus pro označení stavu opilého člověka
- Zachycené reálie – populární novoroční saláty – Seljodka pod šuboj, Olive, Den Seljodky v Kaliningradě,
- Odkaz na dění ve společnosti – několik dní trvající oslavy Nového roku, zvýšený počet výjezdů záchranné služby k případům

5.4.2 Symboly Nového roku

Píseň je věnována symbolům oslav Nového roku. V tomto období si lidé navzájem přejí slovy „С новым годом- с новым счастьем“. Nepřímo jsou zmíněny i frazeologismy „счастье стучится в дверь“ (šťěstí klepe na dveře) a „лицом в салат“ – způsob, jak naznačit, že se někdo na Nový rok velmi opil. Na začátku moderátor osloví publikum, aby mu na podium pomohlo přizvat první ze symbolů. Jde o analogii přivolávání Dědy Mráze (Дед Мороз) a Sněguročky (Снегурочка), kteří nosí dětem dárky. Původní „Дед Мороз, выходи!“ je nahrazeno „Мандарин, выходи!“. (43) Čím hlasitěji budou děti volat, tím lépe.

Jako první symbol tedy přichází mandarinka. Představu sladké chutě přeruší poznámka o ceně mandarinek za 5 000 rublů v Magadanu. Magadan je ruské město ležící na Dálném Východě. V roce 2017 se zvedla vlna protestů reagujících na nepřiměřeně vysoké ceny potravin v celé Magadanské oblasti, které několikanásobně převyšují standardní ceny potravin ve zbylých částech Ruska. (44)

Jako druhý přichází na řadu bengálský oheň jako symbol ohňostrojů a světelných show. Bengálský oheň je zábavní pyrotechnika, která se svojí kvalitou staví na úroveň čínských výrobků, které jsou velmi levné, ale kvalita je velice nízká. To se v tomto případě projeví tím, že bengálský oheň neudělá žádnou světelnou show.

Sněhová vločka připomíná zimní přírodu, sníh, ale také papírové ozdoby, které vyrábějí malé děti a poté je používají jako dekorace. V refrénu je ukryt ruský frazeologismus „море по колено“, který je adaptovaný na zimní podmínky a jeho nové znění je „в сугроб по колено“, to znamená, že člověk si z ničeho nic nedělá, je smělý a nebojí se. (45) Rampouch na střeše je v zimě standardním jevem. Pokud je nikdo neosekává, mohou se zlomit a někoho poranit, To se může stát i v případě, pokud někdo prudce bouchne dveřmi u vchodu do domu. Ohňostroj je součástí novoročních oslav, jsou odpalovány o půlnoci.

Láhev šampaňského symbolizuje veselí a přípitky na Nový rok. Nejoblíbenější značkou je Sovětské šampaňské (Советское шампанское), které se pilo už v době Sovětského Svazu. Humor spočívá v tom, že Sovětský Svaz už neexistuje, ale Sovětské šampaňské se stále vyrábí a je velice oblíbené. (46) S úderem dvanácté hodiny si lidé připíjejí šampaňským a sledují noční ohňostroj.

Poslední symbol představuje dopravní zácpu, která odráží situaci na ruských silnicích v přednovoročním čase. V refrénu je zdůrazněno, že všechny tyto symboly neodmyslitelně patří k oslavám Nového roku a jsou nadčasové, protože módní trendy na ně nemají vliv.

- Jazyková specifika – vytvoření nového frazeologismu „сугроб по колено“ vycházejícího z původního „море по колено“, další frazeologismy: „счастье стучится в дверь“, „лицом в салат“
- Zachycené reálie – Děda Mráz, Sněguročka, novoroční symboly – mandarinka, bengálský oheň, Sovětské šampaňské,
- Odkaz na dění ve společnosti – dopravní zácpy na silnicích v období novoročních svátků

5.4.3 Ilja Muromec

Ilja Muromec je hrdinou ruských bylin. Bylinami jsou v Rusku nazývány epické hrdinské básně a pověsti. Hlavní myšlenkou této scénky je přenesení Ilji Muromce z minulosti do současnosti. Podle pověsti Ilja Muromec ležel celý život na peci a nic nedělal. Pec byla dříve považována jako symbol nicnedělání. V dnešní době toto přirovnání již není aktuální, protože došlo ke změně reálií. Pece už se nepoužívají tak jako dříve a novým symbolem nicnedělání se stal počítač. Jde o narážku na mládež, která většinu svého volného času tráví na internetu nebo u počítače. Situace, ve které postava z dávné z minulosti sedí u počítače, působí komicky až absurdně.

Iljovi přichází blahopřát jeho matka k narozeninám a přináší upečený koláč. Ilja koláč odmítá a říká, že jako dárek by raději uvítal vysokorychlostní připojení k internetu (tzv. выделенку). Tímto gestem vyjadřuje změnu postoje k žebříčku životních hodnot. Ilja s matkou vybírá, kterého poskytovatele internetu si vybere, Ilja upřednostňuje Rostelemekom. Jde o slovní přesmyčku, která vznikla na základě významového rozdílu při používání slov русский a российский. Rossijskij se váže k Rusku jako státu a russkij se používá pro označení všeho, co souvisí s ruskou kulturou, jazykem, literaturou anebo Kyjevskou Rusí – proto Rostelemekom, na rozdíl od názvu současného poskytovatele telekomunikačních sítí, kterým je Rostelemekom. (47) V pověsti Ilja bojoval s opravdovými nepřáteli, ale nyní bojuje pouze v počítačové hře proti virtuálním nepřítelům. Tímto nám je opět připomenuta myšlenka videa, která se snaží o přenesení základních dějových linií pohádkového příběhu do nového prostředí. Pověst říká, že Ilja 30 let nemohl chodit a poté se zázračně uzdravil. (48) Matka se snaží Ilju donutit k pohybu, vybízí ho, aby šel do obchodu nakoupit a vynést koš. Novodobý Ilja si matčiny prosby vykládá po svém – navrhuje objednat nákup přes internet a vyprazdňuje jenom koš na své počítačové ploše, to vše bez jediného hnutí. Matka Ilju donutí k pohybu, a když se Ilja postaví, pronese výrok „Постоим за землю Русскую“. Použití známého výroku v tomto kontextu působí ironicky. Výrok dříve používali bojovníci, kteří šli aktivně do boje bránit svoji vlast před nepřáteli. (49) Doslovný překlad výroku znamená „postojíme za ruskou zemi“, což bylo jediné, co Ilja udělal, postál a vzápětí upadl na zem, čímž scénka končí. V této scénce jde pouze o interpretaci části příběhu, protože v původní pověsti děj pokračuje zázračným uzdravením Ilji a jeho následnými hrdinskými skutky.

- Jazyková specifika – neologismus Русьтелеком vytvořený na základě rozdílu v používání označení „российский“ a „русский“, fráza „Постоим за Землю Русскую“
- Zachycené reálie – hrdina ruských bylin Ilja Muromec,
- Odkaz na dění ve společnosti – narážka na nicnedělání současné mládeže, dříve pec X dnes internet, dvojí typ reality – virtuální a skutečná

5.4.4 Lešij, Kikimora a Baba Jaga

Lešij sedí ve svém příbytku u stolu a zpívá. Je to ochránce lesa, ale obývá také louky a pole. Každý les má svého Lešije. Představy o jeho vzhledu se liší, nejčastěji se vyskytuje v podobě starce s dlouhými bílými vlasy a vyznačuje se chlupatostí po celém těle. Jeho úkolem je chránit les před nepřáteli, které zahání podivnými a děsivými výkřiky. (49)

V tomto videu je Lešij starší muž s dlouhými neupravenými vlasy a světlým oděvem. Přichází k němu na návštěvu Baba Jaga s Kikimorou. Všichni tři jsou nadpřirozené bytosti ze slovanské mytologie a ruských národních pohádek. (50) Baba Jaga je v dobrém rozmaru, Kikimora říká, že se "накидалась", toto sloveso se používá ve významu, že se někdo opil. Důvod, proč obě dvě přicházejí, je ten, že chtějí Lešiji popřát ke Dni obránce vlasti. Tento svátek se slaví 23. února a je určen všem mužům, ale především těm, kteří sloužili v ruské armádě a bojovali za svoji vlast. Rusky se svátek nazývá „День защитника отечества“. ЗАЩИТНИК však může být i fotbalový obránce, ukáže se, že Kikimora si vyložila název svátku jinak a myslela si, že se týká fotbalu. Diskuse nad tím, jaký gramatický rod těmto postavám náleží, poukazuje na to, že mytologické postavy se nerozdělují jednoznačně na ženské a mužské pohlaví.

Kikimora začne recitovat báseň, ve které označí Lešije za strašlivého. V tomto případě jde o kompliment, protože Lešij má jako lesní démon nahánět hrůzu. Kikimora v básni zmiňuje i bažiny a močály, které jsou jeho i jejím domácím prostředím. Kikimora se také řadí mezi záporné bytosti škodící lidem. Základem jejího jména je noční můra (мора) a její škodění spočívá v připravování lidí o jejich klidný spánek. (51) Baba Jaga se rozhodla Lešije obdarovat ponožkami. Rozhovor ohledně ponožek nese skrytý význam, který je názorně demonstrován. Když lidé vlastní nějaký předmět a má přijít daňová kontrola, tak dotyčnou věc odloží na nějakou chvíli k někomu jinému, aby se vyhnuli placení daní. Kontrolou bylo myšleno určování gramatické kategorie, kterou v tomto případě určovali pomocí zájmena můj a tvůj, a to způsobilo, že se objevil nový podtext.

Baba Jaga a Kikimora přivedly pro Lešije společný dárek. Je jím houbař, kterého samy před několika měsíci zajaly v lese. I Baba Jaga se řadí mezi záporné bytosti, které chystají lidem nástrahy tak, aby nenašli ven cestu z lesa. Pomocí magie je vodí dokola po lese a straší je. Lešij má ze svého dárku radost. V dnešní době patří zážitkové dárky mezi populární. Lešij se snaží houbaře vylekat, ale nedaří se mu to. Ukáže se, že Kikimora s Babou Jagou zajaly houbaře již před několika měsíci a uložily ho do mrazáku, ve kterém

houbař ležel vedle vepřové hlavy, a po této zkušenosti se už ničeho nebojí. Houbař se naváží do Lešije, že ten, kdo nesloužil v armádě, není mužik. Lešije se zastane Baba Jaga, kterou však houbař nazve jako Kikimoru. V tomhle případě je použit druhý význam slova Kikimora, který se používá pro označení ženy nehezkého vzhledu, se zamračeným výrazem, rozčuchanými vlasy či nepořádným oblečením.

Houbař vyzývá Lešije, aby dokázal, že je mužik a vytahuje z košíku láhev vodky. Jde o standardní situaci, ve které muži soutěží, kdo koho přepije. Lešij vypije láhev až do dna a začne se k houbaři chovat hrubě, což je myšleno jako narážka na neadekvátní chování nadřízených vůči podřízeným v armádě. (52) Podle slov houbaře se Lešij začal chovat jako praporčík v armádě, jeho projev byl natolik přesvědčivý, že i houbař, po tom, co ležel několik měsíců s vepřovou hlavou v mrazáku, ztrácí odvahu a oslovuje Lešije vojenským titulem. Houbař v Lešijovi pozná ztraceného praporčíka a odvádí ho s sebou. Jako doprovod přibírají i Babu Jagu a Kikimoru, které se zpočátku zdráhají, protože pochybují o své kráse. Houbař je uklidňuje, že vše je v pořádku, protože půjdou navštívit vojáky, kterým je po čas vojenské služby kontakt s dívkami odepřen, a tak se jim jistě budou líbit.

- Jazyková specifika – hra s významem slova „защитник“ (obránce vlasti X fotbalový obránce) a následná mylná interpretací svátku „День защитника отечества“, nejednoznačnost při určování gramatického rodu u nadpřirozených bytostí, „накидалаться“ – slangové označení pro požití alkoholu a následnou opilost“
- Zachycené reálie – postavy ze slovanské mytologie a ruských pohádek - Lešij, Kikimora a Baba Jaga, svátek Den obránce vlasti
- Odkaz na dění ve společnosti – neadekvátní zacházení a komunikace s příslušníky armády, snaha obejít daňové kontroly

5.4.5 Aljonuška, Ivanuška a Kaščeř

Na pódium přijíždí Ivanuška na dřevěném koni. V ruských národních pohádkách byl pro přemísťování kladných hlavních postav využíván kůň. Ivanuška přijede před zámek, ve kterém sedí Kaščeř.

Kaščeř představuje souhrnnou představu zločince, který ubližuje hlavnímu hrdinovi a nutí ho překonávat nástrahy. Jeho jméno je odvozeno od slova kost, dříve byl takto označován

vyzáblý člověk. (54) V této scéně je to vyjádřeno kostýmem, který asociuje kostru lidského těla. Kaščeť sedí ve svém zámku, který Ivanuška rozboří. Kaščeť osloví Ivanušku „Эй, братан“, jde o expresně zabarvené oslovení s negativním odstínem. Jejich následující rozhovor reflektuje současnou skutečnost související s navyšováním poplatků za využívání komunálních služeb. Tyto poplatky jsou určovány na základě úrovně bydlení. Problém spočívá v tom, že v dokumentech je často uvedeno něco, co se neshoduje s realitou. Kaščeťův zámek je v dokumentech registrován jako zámecký objekt, avšak ve skutečnosti je to zchátralá ruina, kterou Ivanuška jedním úderem rozbořil.

V ruských pohádkách Kaščeť často vystupuje jako únosce nevěsty a hlavnímu hrdinovi škodí. Ivanuška hledá svoji nevěstu, kterou Kaščeť ukryl ve své garáži, která se nachází za zámkem. V Rusku jsou v blízkém dosahu obytných domů budovány samostatně stojící garáže, ve kterých se často místo automobilů uskladňují nahromaděné nepotřebné věci. V garážích se tajně setkávají muži, kteří zde pijí alkohol a věnují se hazardním hrám. (55) Objevuje se Aljonuška, ale vzápětí se ukáže, že to byl převtělený Kaščeť. Ivanuška chce získat svoji nevěstu, ale je zmaten dalším magickým převtělením Kastěje, proto navrhuje, že jim usekne hlavu, a ten, komu doroste, bude Koščeť. Mytologická postava Kaščeťe je nesmrtelná, protože jeho duše a tělo žijí odděleně, proto získal přívlastek Kaščeť Nesmrtelný. Ten, kdo by chtěl zničit Kaščeťe, musí najít jeho duši, která se ukrývá v truhle pod dubem. V truhle je zajíc, v něm kachna, v kachně je vejce a uvnitř vejce je jehla, jejímž zlomením je duše a tělo Kaščeťe zničeno. (56)

Kaščeť použije své magické schopnosti a začne převtělovat postavy jednu v druhou. To se mu však vymkne z rukou a dojde ke komické situaci, ve které se Aljonuška chová jako Kaščeť. Převtělování pokračuje až do chvíle, ve které se ukáže, že Kaščeť převtělil všechny tři na Ivanušky. Vzniká nový kontext, který odkazuje na ruskou popovou skupinu Ivanuški International. Ivanuški začnou recitovat útržky z písní této skupiny, z písně Tuči a Sněgiri. Na konci se představí pod předzdvídkami богатырь, симпатия а на любителя, čímž odkazují i na jednotlivé zpěváky.

- Jazyková specifika – expresivní oslovení „братан“
- Zachycené reálie – pohádkové postavy Aljonuška, Ivanuška a Kaščeť Bessmertnyj, Ivanuški Internešni
- Odkaz na dění ve společnosti – realita X údaje obsažené v oficiálních dokumentech (konkrétně uveden příklad s poplatky za využívání komunálních služby)

5.4.6 Anonymní klub pohádkových bytostí

Na pódiu sedí v půlkruhu pohádkové bytosti a jeden muž. Muž se představuje jako Pavel Petrovič Bažov, ruský folklorista a spisovatel, a zahajuje sezení anonymního klubu pohádkových bytostí. (58) Vše je organizováno jako setkání anonymních alkoholiků.

První žena se představuje jako Vasilisa Pripuchlaja. Lidé, kteří pijí alkohol, jsou druhý den ráno napuchlí. Žena se představila jako Pripuchlaja, od slovesa припухнуть (napuchnout). Předponou „при“ se vyznačuje malá míra nějakého příznaku. Znamená to, že Vasilisa je pouze mírně opuchlá. Říká, že večer se stane Vasilisou Prekrasnou a bude opět nádherná, protože do té doby již minou účinky alkoholu. V pohádkách Vasilisa nejčastěji získává přídomek Vasilisa Prekrasnaja nebo Vasilisa Premudraja. (59)

Jako další se představuje prostřední syn, který vyjadřuje nespokojenost s tím, že nikdo, ani on sám, neví jaké je jeho křestní jméno. V pohádkách je nazýván pouze jako prostřední syn bez žádné bližší informace. Ze všech synů hraje v pohádkách nejvýznamnější roli nejmladší syn, který plní různé úkoly, překonává nástrahy, a o kterém tohoto víme více. Nespokojeného prostředního syna podpoří čtrnáctý bohatýr. Všichni ho pozdraví, ale ukáže se, že si dělal pouze legraci, a že ve skutečnosti je dvacátý třetí bohatýr. V Puškinově pohádce O caru Saltaně vystupuje 33 bohatýrů, o kterých, stejně jako o prostředním synu, nevíme vůbec nic. (60)

Potom se představuje Ivan a uvádí i své příjmení. Všichni ho pozdraví nazpět jako Ivana Duraka. Jde o typického hrdinu ruských pohádek. Do těchto dnů lidem utkvěla asociace utvořená na základě povahových vlastností této pohádkové postavy. (61) Když se člověk představí jako Ivan, lidé si podvědomě vzpomenou na přízvisko durak. Stejně tak tomu bylo i v tomto případě. Ivan se představil jako Ivan Puchnickij, ale všichni ho pozdravili nazpátek jako Ivana Duraka.

Jako další se představuje Baba Jaga, která si stěžuje na své bydlení. V roce 2017 byl v Moskvě schválen program, který nařizoval odstranění starých domů a stavbu nových domů. Autorem tohoto programu je moskevský starosta Sergej Sobjanin. (62) Plány tohoto programu zůstaly pouze na papíře, jenom se o nich hovoří a lidé se nemohou dočkat nových domů. Proto Baba Jaga říká, že její domeček neustále někam uniká. Jde o skrytý dvojsmysl. První význam odkazuje na slibovaný program na výstavbu nového bydlení, který nebyl

realizován. Může jít také o narážku na pohyblivou chaloupku na kuřích nohách, kterou Baba Jaga tradičně obývá.

Představuje se poštovník Pečkin. Původně jde o postavu ze sovětské animované pohádky *My tři z Prostokvašina*. (63) V tomto případě je však poštovník Pečkin narkoman. Používá stejnou slovní zásobu jako Pečkin v pohádce, ale z kontextu vyplývá, že jde o narkomana a hovoří o drogách. V pohádce snil Pečkin o svém vlastním bicyklu. Ve videu Pečkin hovoří, že nejdříve jezdil pouze na slabém dopravním prostředku, na bicyklu, který později vystřídal za bicykl s motorem, ale že ani ten už mu nyní nestačí a potřebuje silnější kola. Kola se mnohou v Rusku využít jako slangové označení pro dopravu obecně. V této situaci má Pečkin na mysli jinou hnací sílu, kterou jsou drogy. Sám říká, že potřebuje silnější kola – myšleno silnější drogy. Nejprve začínal s lehkými drogami a nyní potřebuje silnější. Baba Jaga mu nabízí svoji pomoc, ale žádá od něho, aby si ji vzal za ženu. Poté si začne dělat starosti, jestli není příliš stará. Pečkin odpovídá, že to pro něho není žádný problém, protože on pracuje na poště a už toho spoustu viděl. Je to drsný, ale zároveň aktuální žert. V Rusku je pošta zvláštním místem, které připomíná spíše dobu minulého století a potřebuje reformu, protože ne vše funguje tak jak by mělo. Na poště pracují lidé v pokročilém věku, či ti, kterým se nepodařilo sehnat jinou práci, práce na poště se tedy neřadí k prestižním pracovním pozicím. Proto Pečkin udělal poznámku o tom, že už se na poště setkal s daleko horšími lidmi, než je Baba Jaga.

Jako další se představuje Aljonuška. Aljonuška je postava z pohádky o Aljonušce a jejím bratru Ivánkovi. V pohádce se její bratr Ivan i přes její výstrahu napil vody z louže a proměnil se v kozlíka. Ve videu Aljonušku vybízejí, aby se také napila, ale ona se bojí, že ji postihne stejný osud jako jejího bratra, a že se promění v kozu. Poslední dva hrdinové jsou Malčik s palčik a Karlik Nos – Paleček a Karlík Nosáček. Když se chtějí obejmout, jsou napomenuti. Jde o narážku na situaci, která nepovoluje sňatky stejného pohlaví.

V této scéně se můžeme seznámit nejenom s postavami ruské mytologie a pohádek. Všechny postavy na sobě mají odpovídající kostým a atributy pohádkové bytosti, kterou představují. Vasilisa Premudraja má na sobě bohatě zdobený světlemodrý safarán s kokošníkem na hlavě, podobně jako Aljonuška. Ivan Duračok má vysoké červené holiny a zelenou vyšívanou rubášku. Baba Jaga

- Jazyková specifika – hra s přízviskem Vasilisi Premudroj (Premudraja X Pripuchlaja)
- Zachycené reálie – spisovatel P. P. Bažov, množství postav z ruského folklóru – Vasilisa (Premudraja), prostřední syn, Ivan-durak, Baba Jaga, poštmistr Pečkin (z pohádky My tři z Prostokvašina), Aljonuška (z pohádky Aljonuška a její bratr Ivanuška), Malčik-s-palčik, Karlik Nos, moskevský starosta Sergej Sobjanin
- Odkaz na dění ve společnosti – situace státního podniku Почта России, netolerování partnerských vztahů stejného pohlaví, plán Sergeje Sobjanina na demolici starých pětipodlažních domů v Moskvě

6. Závěr

Tato práce byla zaměřena na představení skupiny Uralskie Pelmeni a na ruské reálie zachycené v jejich tvorbě. Přestože je v Rusku tato skupina známá a její popularita se v posledních letech stále zvyšuje, v českém prostředí není mezi lidmi o jejím působení téměř žádné povědomí.

Jako cíl své bakalářské práce jsem si zvolila představení skupiny Uralskie Pelmeni a rozbor jejich vystoupení na základě zachycených reálií. Cílem bylo jednotlivé reálie identifikovat a interpretovat, jakým způsobem byly ztvárněny. V teoretické části jsem nejprve popsala vznik a vývoj skupiny a charakterizovala jsem její tvorbu. Dále jsem vymezila pojem reálie a nastínila problematiku jejich překladu. Teoretická část také poskytla podklad, který byl následně rozvinut v praktické části práce analýzou tematicky odpovídající ukázky.

Při rozboru jednotlivých scének jsem si uvědomila, jak je znalost reálií dané země důležitá pro správné pochopení obsahu a jeho interpretaci, a to nejenom pro překladatele, ale také pro jakéhokoliv člověka, který se dostane do cizojazyčného prostředí. Zároveň jsem poznala, jak je náročné přenést reálie a jejich významovou rovinu z jednoho jazyka a zachovat všechny zvláštnosti. Důležitou roli při samotném určování reálií sehrál můj několikaměsíční pobyt v Rusku. Měla jsem možnost poznat ruskou kulturu hlouběji a setkávala jsem se s ruskými reáliemi v každodenním životě. Jednotlivé rozборы považuji za přínosné pro jejich komplexní analýzu. Z hlediska představení ruských reálií na podkladu tvorby skupiny Uralskie Pelmeni považuji cíl práce za splněný.

Domnívám se, že tvorba skupiny může sloužit jako vhodný doplňkový materiál při výuce ruského jazyka nebo při samostudiu. Herci mluví zřetelně, je používán spisovný jazyk, ale zároveň zazní i slangové výrazy a velké množství frazeologismů. Sledování tvorby podpoří rozšiřování slovní zásoby. Domnívám se, že příčinou nulového povědomí o pořadu v českém prostředí, je absence překladu či jakýchkoliv zdrojů v českém jazyce týkajících se skupiny a jejich tvorby.

Povědomí o skupině Uralskie Pelmeni v českém prostředí by se dalo zvýšit tvorbou titulků k jednotlivým scénkám, čímž by se zpřístupnily širšímu publiku, zejména těm, kteří neovládají ruský jazyk. Práce by se také dala doplnit o analýzu scének z dalších oblastí, které nebyly v této práci zmiňovány.

Jako studentka filologického oboru jsem si vyzkoušela náročnost přenesení významového obsahu, včetně jeho podtextu, z jednoho jazyka do druhého. Díky zvolenému tématu bakalářské práce a studiu materiálů jsem měla možnost hlouběji proniknout do ruské kultury a mentality ruského národa, a to mě obohatilo o mnoho nových poznatků.

Bakalářská práce je v příloze doplněna rusko-českým slovníkem pojmů. Slovník obsahuje výrazy týkající se výhradně reálií z ruského prostředí, které byly použity v teoretické a praktické části. Příloha dále obsahuje texty dvou analyzovaných písní a společnou fotografii skupiny.

Резюме

Темой настоящей бакалаврской работы является группа „Уральские Пельмени“ и русские реалии, которые отражены в их творчестве. Цель работы – познакомить читателя с командой „Уральские Пельмени“ и с их творчеством. Группа выпускает сцены по разнообразным темам, касающимся русской культуры. Я выбрала эту тему для настоящей бакалаврской работы, потому что чешской публике эта команда неизвестна и не существует никаких источников, описывающих их творчество и деятельность на чешском языке. Причиной выбора данной темы является факт, что человек, изучающий иностранный язык, должен хорошо ориентироваться в реалиях данной страны и понимать на каком историческом фоне общество развивалось. Знание реалий позволяет человеку лучше понимать моменты из повседневной жизни людей, их поведение, менталитет. Такой обзор помогает филологу сделать более адекватный перевод. Исходя из вышеперечисленного, я решила определить термин реалии и обогатить его методикой перевода реалий.

Бакалаврская работа состоит из четырёх частей.

В первой части мы определили значение термина реалии и рассмотрели способы перевода реалий.

Вторая часть работы состоит из трёх глав. Первая глава рассказывает историю команды, её становление и развитие. Начало их творчества связано с участием в телевизионной игре КВН. Именно благодаря КВН сформировалось множество других популярных команд работающих в комедийном жанре в России. Расшифровка КВН выглядит следующим способом – Клуб весёлых и находчивых. КВН существует в России с 1964 года. Участники команды принимали участие в этих играх в 1993 года по 2009 год. С 2009 года они начали выступать в своём собственном шоу под названием «Уральские Пельмени». В следующей главе описан состав команды. В течение времени её состав менялся, но большинство первоначальных членов осталось. Здесь указана информация о некоторых избранных членах, а также о группе «Liverband», которая обеспечивает музыкальное сопровождение. «Liverband» играет на медных духовых инструментах и музыкальный сигнал, звучащий в начале каждого выступления, является характерным. Родным городом Уральских Пельменей является город Екатеринбург. Участники, учились вместе в Уральском политехническом институте. По словам

одного из членов, название команды выведено из одноимённого екатеринбургского ресторана, в котором я любила встречаться во время учёбы. Второе мнение о происхождении названия относится к пельменям. Область Урала является колыбелью этого традиционного русского блюда, а Екатеринбург – это центр этой области. Последняя глава второй части рассказывает о характеристике творчества „Уральских Пельменей“. В их творчестве отражена повседневная жизнь в России, образ жизни людей в городе и в деревне. Множество выпусков посвящено русским праздникам, например, Новому году, Дню защитника отечества и Международному женскому дню. Можно увидеть, что значительным вдохновением для творчества, является русский фольклор, литература, политика и наука. В этой главе также указана информация, в каких городах можно посмотреть вечерний спектакль и сколько денег стоят билеты. Группа со своим шоу выступает регулярно в Москве и Екатеринбурге. Помимо этих двух городов, группа выезжает на гастроли по всей стране. Стоимость самого дешёвого билета на спектакль в Екатеринбурге составляет 1 800 рублей, самый дорогой билет на шоу в Москве стоит 11 000 рублей.

Третья часть работы посвящена теоретическому представлению выбранных реалий. Изучив литературу, я узнала, что взгляды отдельных авторов на разделение реалий на тематические единицы отличается. Этот факт не представляет никаких препятствий, потому что настоящая работа пользуется собственным делением реалий, которое учитывает мой личный интерес к русской культуре, особенно к русскому фольклору. Именно поэтому множество выпусков подвергнутых анализу в практической части, касается этой области.

В целом выделены четыре тематические единицы – История, Политика, Жизнь в России и Культура. Каждая единица является отдельной главой и её содержание даёт теоретическую основу для осознания следующей практической части. В главе об истории даётся основная информация для эпохи Киевской Руси и Золотой Орды. Эта эпоха связана со значительным событием – в 988 году произошло крещение князя Святого Владимира и постепенно вся Русь приняла христианскую религию. В главе „Политика“ представлена современная политическая система России и детально описаны государственные символы, к которым относятся государственный флаг, гимн и герб. Также упомянуто несколько имён политических деятелей страны. Российская Федерация приняла Конституцию 12 декабря 1993 и её первым президентом стал Борис Ельцин. Другими яркими политическими

деятели являются Дмитрий Медведев и Владимир Путин. Предпоследняя глава „Жизнь в России“ представляет собой образ жизни в деревне и в городе. Последней главой теоретической части является „Культура“. В этой главе речь идёт об обширной теме, в состав которой включено описание русской культуры, русской кухни и русского фольклора. В этой части работы также опубликован стих русского поэта Ф. И. Тютчева. В этом стихе впервые появилось понятие «Умом Россию не понять». Данный стих выражает, что для постижения России надо использовать своё сердце вместо логики. Стих опубликован на русском и на чешском языках. Далее перечислены русские государственные праздники и даты их празднований. Более подробно описан популярный праздник Новый год и День Победы. Также указано немного информации, касающиеся празднования или значения других праздников, отмечаемых в течение года, это День защитника отечества или Международный женский день.

Четвёртая часть самая большая по объёму. Она продолжает предыдущую часть и занимается практическим анализом выпусков „Уральских Пельменей“. Структура этой части аналогична предыдущей части. Для каждой тематической единицы, избранных областей, подобран один или более выпусков. Значение состоит в том, что в третьей части реалии представлены на теоретическом уровне, передаётся базовое знание реалий и в последней практической части они подвергнуты детальному анализу. Цель анализа заключается в идентификации отдельных реалий и их описанию. В рамках анализа выпусков описаны действия на видео и идентифицированы особенности русской культуры, которые в них показаны. Также учтены языковые аспекты, которые отображены при помощи фразеологизмов, двусмысленности, скрытых значений или игре слов. Чтобы верно толковать скрытые значения и языковую игру, я консультировалась с русскими студентами.

Первый выпуск практической части касается истории. Вдохновением для этого выпуска стала эпоха Золотой Орды. Приходит князя, имя которых создано на основе языковой игры. Значение этих имён разобрано. Другой выпуск посвящён политике. В нём отражены события года 2012, когда Владимир Путин сменял Дмитрие Медведева на посту президента России. Следующие два выпуска отражают жизнь в России, причём первый выпуск даёт образ деревни посредством песни. Действие второго выпуска происходит в коммунальной квартире – феномен жилья в Советском Союзе. Последней тематической областью является культура. Для этой

области подобрано шесть выпусков, касающихся русской кухни, празднования Нового года и русского фольклора. Русская кухня представлена в выпуске о новогодних салатах, который вообще отражает угощение на Новый год. Анализ второго выпуска посвящён анализу песни Символы Нового года. В качестве новогодних символов здесь выступает мандарин, бенгальский огонь, сосулька, снежинка, Советское шампанское и транспортная пробка. Фольклору отдаются оставшие четыре выпуска. В этих выпусках выступают герои русских народных сказок и славянской мифологии. Первым лицом является герой русских былин Илья Муромец. Форма старой русской былины переработана на новый лад. В следующем выпуске встречаются Леший, Кикимора и Баба Яга и праздник День защитника отечества. В предпоследнем выпуске выступают Алёнушка, Иванушка и Кощей Бессмертный. Под воздействием магии Кощея они все в конце выпуска превращаются в Иванушек. Этот момент ссылается на популярную русскую группу „Иванушки Интернешнл“ в составе которой три певца. В последнем выпуске практической части встречается множество сказочных персонажей. Они сидят в кругу и по очереди представляются. Встреча организована русским фольклористом Павлом П. Бажовым. Высказывание героев отражает их сказочный характер. Представляется Василиса Премудрая, средний сын, богатырь из сказки А. С. Пушкина „О царе Салтане“, Иван-дурак, Баба Яга, почтальон Печкин, Алёнушка, Малчик-с-пальчик и Карлик Нос.

В части Заключение я резюмирую всю работу, сужу о потенциале этой темы для дальнейшего развития и предлагаю возможность использования настоящего материала для обучения русскому языку. Придерживаюсь мнения, что в практической части создан адекватный анализ и полагаю, что цель работы является выполненной. В конце приводится список использованной литературы.

Наряду с теоретической и практической частями возник русско-чешский словарь, который прилагается в качестве приложения. В приложение вдобавок включены тексты двух песен, проанализированных в практической части, в том числе прилагается фотография членов команды.

Время проведённое над настоящей работой обогатило меня теоретической информацией изучаемых областей реалий и новым опытом анализа выпусков. Я

узнала множество новых фразеологизмов, жаргонных выражений и расширила свой словарный запас.

BIBLIOGRAFIE

Česká literatura

BULISOVÁ, Jiřina. *Ottova všeobecná naučná encyklopedie ve dvou svazcích: M-Ž*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003. ISBN 80-7181-947-6.

ILIČEVA, Ludmila a Vladimír PROROK. *Rusko ve 21. století. Politika, ekonomika, kultura*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-436-7.

KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž*. Praha: Academia, 2005, ISBN 80-200-13-51-2.

LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. Jihlava: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství spol., 1998. ISBN 80-237-3539-X.

LINHART, Milan. *Ruská kuchyně*. 2. Praha: Merkur, 1983. ISBN 51-079-72.

ŠÁMAL, Zdeněk. *Objektiv z Ruska*. Praha: Česká televize, 2008. ISBN 978-80-7404-003-0.

ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1999, 885 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-026-5.

Ruská literatura

FOZIKOŠ, Andrej a Tat'jana REITEROVÁ. *Reálie rusky mluvících zemí: Основные факты из истории и действительности России и Белоруссии*. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 1998. ISBN 80-85784-76-9.

STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Reálie současného Ruska*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 89 s. ISBN 978-80-244-2855-0.

VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 60. ISBN 978-80-244-3417-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. Карта регионов - Свердловская область: Свердловская область. Региональные комментарии [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.regcomment.ru/regions/sverdlovsk/>
2. Pelmeně plněné mletým masem. Průvodce Ruskem [online]. Říj 14, 2016 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.xrusko.cz/pelmene-plnene-mletym-masem/>
3. ВАСИЛЬЕВ, Владимир. Андрей Рожков раскрыл тайну названия шоу "Уральские пельмени". Областная газета [online]. 4 января 2018 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <https://www.oblgazeta.ru/news/32706/>
4. Клуб весёлых и находчивых. In: Клуб весёлых и находчивых [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://ru.wikipedia.org/?oldid=82666315>
5. Уральские пельмени. In: Уральские пельмени [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <https://ru.wikipedia.org/?oldid=82657259>
6. tamtéž
7. ТЭФИ. In: ТЭФИ [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://ru.wikipedia.org/?oldid=81401720>
8. Команда. Уральские Пельмени: Уральские пельмени – Официальные дилеры белого юмора в России [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://pelmeny.net/comand/>
- 9.-13. tamtéž
14. PEŠKOVÁ, Michaela. История России: Периодизация истории России. Киевская Русь – Московское государство. *Страноведение России: Reálie Ruska* [online]. 2016 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://ruskerealie.zcu.cz/r2-2A.php>
15. Президент России: Сведения о Президенте. *Президент России* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.kremlin.ru/structure/president>
16. Pešková, Michaela. Страноведение России (Reálie Ruska): Государственные символы. Политическая система. Российское общество 2015. СМИ. [online]. Plzeň [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://ruskerealie.zcu.cz/r1-5A.php>
17. tamtéž

18. JUNA, Jan. Vojenské historické prapory: Symbolika orlů a orlic V. - Rusko. Vojenské historické prapory [online]. Olomouc [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.historickeprapory.cz/?p=2585>
19. Тютчевиана: Сайт рабочей группы по изучению творчества Ф. И. Тютчева [online]. 2006 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.ruthenia.ru/tiutcheviana/stihi/bp/281.html>
20. BERĎAJEV, Nikolaj A. Duše Ruska: Ukázka z knihy [online]. 1993 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://www.ipetrov.cz/dokument.py?idd=D00000000000001339>
21. Русская душа. Словари и энциклопедии на Академике [online]. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/275053>
22. PEŠKOVÁ, Michaela. . Страноведение России (Realie Ruska): Фольклор. Страноведение России: Reálie Ruska [online]. 2016 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://ruskerealie.zcu.cz/r1-7A.php>
23. День защитника Отечества: история и традиции праздника [online]. [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <https://www.ntv.ru/cards/103/>
24. Чего стоил День Победы, и как отмечают этот праздник сегодня? [online]. [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <https://militaryarms.ru/prazdniki/den-pobedy/>
25. Русская кухня. RUSSIA [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://russia.com/ru/activity/%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F-%D0%BA%D1%83%D1%85%D0%BD%D1%8F/>
26. Лить воду. Фразеологический словарь русского литературного языка [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.citacepro.com/dok/H2zIbv9NuJniFfCI?kontrola=1>
27. Колдырь. Словарь и энциклопедия на Академике [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_synonims/63344/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B4%D1%8B%D1%80%D1%8C
28. Гопники. Словарь молодёжного слэнга [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: http://teenslang.su/content/%D0%B3%D0%BE%D0%BF%D0%BD%D0%B8%D0%BA?ck_url=1
29. Медведев: "Интернет — это не развлечение для президента" [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://www.dp.ru/a/2011/04/29/Medvedev_Internet_jeto/
30. Медведев призвал россиян активнее играть в бадминтон. Грани.Ру [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://graniru.org/Politics/Russia/President/m.192546.html>
31. Полное видео танцев Дмитрия Медведева. LIFE/НОВОСТИ [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://life.ru/t/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/56734>
32. Skolkovo: Ruské Silicon Valley žije a ukazuje zuby. Vznikl zde i router pro operátory. LUPA.CZ [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z:

- <https://www.lupa.cz/clanky/skolkovo-ruske-silicon-valley-zije-a-vystrkuje-zuby-vznikl-zde-i-router-pro-operatory/>
33. БРЕД СИВОЙ КОБЫЛЫ. *Фразеологический словарь русского языка* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://phrase_dictionary.academic.ru/86/%D0%91%D0%A0%D0%95%D0%94_%D0%A1%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%99_%D0%9A%D0%9E%D0%91%D0%AB%D0%9B%D0%AB
34. Почему мы говорим "с легким паром" людям которые уже помылись? И есть ли схожие выражения в других языках?. *The Question* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://thequestion.ru/questions/47435/pochemu-my-govorim-s-legkim-parom-lyudyam-kotorye-uzhe-pomylis-i-est-li-skhozhie-vyrazheniya-v-drugikh-yazykakh>
35. Значение поговорки "елки палки". *Словопедия* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://forum.slovopectia.com/viewtopic.php?t=659>
36. Беломорканал: Без туфты и аммонала не построим мы канала. *Планета дорог* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.planetadorog.ru/r/belomorkanal/>
37. Ордена и медали СССР история учреждения наград. *Награды России* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://ordenrf.ru/su/>
38. МОЙДОДЫР. *Лингвострановедческий словарь* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://lingvostranovedcheskiy.academic.ru/336/%D0%9C%D0%9E%D0%99%D0%94%D0%9E%D0%94%D0%AB%D0%A0>
39. Праздник «День селёдки». *Национальный календарь событий* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://eventsinrussia.com/event/10415>
40. Про еду на помойке, или целуйте упавший хлеб. *Шефмаркет* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.chefmarket.ru/blog/eda-na-pomoyke>
41. Mad About Mushrooms. *The Moscow Times* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://themoscowtimes.com/articles/mad-about-mushrooms-9568>
42. МЯКИШ. *Толковый словарь Ожегова* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ogegova/112270>
43. Děda Mráz roznáší v Rusku dárky společně se Sněhurkou. *Толковый словарь Ожегова* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.radiojunior.cz/deda-mraz-roznasi-v-rusku-darke-spolecne-se-snehurkou--1441323>
44. Озверели! Продукты питания в Магадане в разы дороже, чем по России. *Regnum информационное агентство* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://regnum.ru/news/2352740.html>
45. Море по колено. *Словари и энциклопедии в Академике* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: https://phraseology.academic.ru/6685/%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%B5_%D0%BF%D0%BE_%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE
46. СИМВОЛИКА НОВОГО ГОДА: «СОВЕТСКОЕ ШАМПАНСКОЕ». *Green Mama* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://www.greenmama.ru/nid/2954086/>

47. Паронимы: русский — российский. *Paronymonline* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://paronymonline.ru/%D0%A0/688>
48. Былинный герой или реальная историческая личность?. *Илья Муромец* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://nicbar.ru/muromez.htm>
49. *Леший — дух лесного простора* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://tradicii.com/leshijj-dukhn-lesnogo-prostora.html>
50. БылинГерои славянской мифологии. *Славянская Слобода* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://slavjans.myfhology.info/herous/heroes.html>
51. Кикимора. *Бестиария* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: bestiaria.ru/wiki/Мифология/Славянская_мифология/Существа/Кикимора
52. Прапорщик в армии! Когда старший пытается думать всем молчать!!!. *Youtube* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WQVwS-hYXig>
53. Образ помощников героя в фольклоре народов востока и запада. *Articlekz* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://articlekz.com/article/7693>
54. Кощей. *История древнего мира* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://web-kapiche.ru/424-koschey.html>
55. *Гараж. Склад или место встречи единомышленников?* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.yaplakal.com/forum3/topic1769148.html>
56. Кощей Бессмертный. *Тайны, загадки, факты* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: http://www.factruz.ru/bad_force/koshey-immortal.htm
57. Группа "Иванушки". *24СМИ* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://24smi.org/celebrity/28499-gruppa-ivanushki.html>
58. Биография Бажова. *Образовака* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://obrazovaka.ru/alpha/b/bazhov-pavel-bazhov-pavel>
59. ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНАЯ (ВАСИЛИСА ПРЕМУДРАЯ). *Словари и энциклопедии по Академике* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: http://lingvostranovedcheskiy.academic.ru/82//ВАСИЛИСА_ПРЕКРАСНАЯ_%28ВАСИЛИСА_ПРЕМУДРАЯ%29
60. Сказка о царе Салтане. *Интернет Библиотека Алексея Комарова* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://ilibrary.ru/text/455/p.1/index.html>
61. Иван Дурак. *МореСказок.ру* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://moreskazok.ru/personaji/1263-ivan-durak.html>
62. В Москве начинают большой проект — снос старых пятиэтажек и строительство на их месте новых зданий. *Первый телеканал* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.1tv.ru/news/2017-03-19/321851-v-moskve-nachinayut-bolshoy-proekt-snos-staryh-pyatietazhek-i-stroitelstvo-na-ih-meste-novyh-zdaniy>

63. Почтальон Печкин. *24СМИ* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://24smi.org/person/1402-pochtalon-pechkin.html>

64. Сестрица Алёнушка и братец Иванушка. *Сказки Сетевая библиотека* [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://azku.ru/russkie-narodnie-skazki/sestritsa-alenushka-i-bratets-ivanushka.html>

Odkazy na scénky z praktické části

Mongolsko-tatarské jho - Уральские пельмени: кто пойдет биться с Ордой? [online]. 2015 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=saO8Cif1b2U>

Vladimír Putin a Dmitrij Medvěděv - (Не вешать хвост, ветеринары - Путин и Медведев - Уральские пельмени [online]. 2012 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GAjUGepoEFY>)

Děrevjanskij stajl - Деревенская агро-песня - Грачи пролетели - Уральские пельмени [online]. 2014 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YeJSLsBxD3c>

Komunální byt - Назад в булушную Коммуналка 'Уральские пельмени' [online]. 2015 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qojulskzhQU>

Novoroční saláty - Новогодние салаты - Корпорация морсов - Уральские пельмени [online]. 2015 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TKL1jD-9sgg>

Novoroční symboly - Песня "Символы НГ" - Мятое января - Уральские пельмени [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1BqX-7U1Z78>

Ця Муromec - Сказки. Илья Муромец - Хозяйка медной сковороды - Уральские пельмени [online]. 2016 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=8D7Dw6znALw>)

Lešij, Kikimora a Baba Jaga - (Леший - Зе BAD-2 - Уральские пельмени [online]. 2013 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vV3gqMhQDAs>)

Aljonuška, Ivanuška, Kaščeј - Алёнушка, Иванушка и Кощей - Адам в хорошие руки - Уральские пельмени [online]. 2013 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RHwXKI mxFLw>)

Anonymní klub pohádkových bytostí - Клуб анонимных сказочных персонажей - По тещему велению - Уральские Пельмени (2017) [online]. 2017 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YO5LwprC1fs>

Přílohy

Příloha č. 1 – Společná fotografie členů skupiny

Obr. 1 Skupina Uralskie Pelmeni

Dostupné z: <http://www.wday.ru/stil-zhizny/kultura/shou-uralskie-pelmeni-yumor-u-nas-bosyatskiy-za-eto-i-lyubyat/>

Пříloha č. 2 – Rusko-český slovník pojmů

A

Алёнушка и братец Иванушка pohádka O Alence a jejím bratru Ivánkovi

Б

Баба-Яга Baba Jaga

Баня baňja, ruská sauna

Беломорканал/

Беломорский-балтийский канал

Bělomořský-baltský kanál

берёзовый сок berjozovyj sok, nápoj z březové mízy

Блины bliny

Борщ boršč (polévka)

Братан slangové oslovení osoby mužské pohlaví

бред сивой кобылы vyjádření tuposti

былины byliny (literární žánr)

В

Василиса Прекрасная/Премудрая

Vasilisa Prekrasnaja / Premudraja

ветеран труда člověk, který obdržel státní vyznamenání
Veterán práce

Владимир Путин Vladimír Putin, současný ruský prezident

Выделенка vysokorychlostní internet

Г

Гопники gopniki, subkultura v Rusku

Д

Дача dača, chata

Дед Мороз Děda Mráz

День защитника отечества Den obránce vlasti

День Победы Den Vítězství

День Селёдки Den Seljodki

Дмитрий Медведев Dmitrij Medvěděv, bývalý ruský prezident

Домовой Domovoj (domáci skřítek)

Дымковские игрушки dymkovskie igruški

Е

Если на праздник дело дошло до

торта, то праздник не получился

Pokud na svátky došlo na jezení dortu, to znamená, že oslavy se nepodařily.

Ё

Ёлки-палки jolki-palki, jejda (vyjádření údivu)

З

Закуски občerstvení přikusované k alkoholu (například salát, ryba, jednohubka)

Золотая Орда Zlatá horda

Застолье zastolje, hodování u stolu

И

Иван-дурак	Ivan-durak, Ivan-hlupák (český ekvivalent hloupý Honza)
Иванушки Интернешнл	hudební skupina Ivanushki International
Илья Муромец	Ilja Muromec (hrdina starý ruských pověstí)

К

Карлик Нос	Nosáček Karlík
Кикимора	Kikimora
Клуб весёлых и находчивых	Klub vtipných a pohotových
Колдырь	zastaralé označení pro opilce коммуналка /
Коммунальная квартира	komunální byt, komunálka
Кощей Бессмертный	Koščej Bessmertnyj, Nesmrtelný Kostěj
Красный	červený/rudý, podle kontextu může znamenat i opilý

Л

Леший	Lešij, strážce lesa (český ekvivalent hejkal)
Лицом в салат	označení pro člověka, který se opil, usnul za stolem a zabořil se obličejem do misky se salátem (na Nový rok)

М

Малчик-с-пальчик	Malčik-s-Palčik, Paleček
Масленица	Maslenice, masopust
Матрёшка	matrjoška
Мойдодыр	Mojdodyr, pohádková postava (mluvící umyvadlo z pohádky od Korněje Čukovského)
Мы трое из Простоквашино	animovaná sovětská pohádka My tři z Prostokvašina

	Мякиш	měkouš
Н		
	Недомахач	slangové označení pro pouliční bitku
	Новый год	Nový rok
О		
	О царе Салтане	pohádka A. S. Puškina O caru Saltanu
	Оливье	olive, novoroční salát
П		
	Павел Петрович Бажов	ruský folklorista a spisovatel Pavel Petrovič Bažov
	Палехские шкатулки	palechskie škatulky
	Пасха	Pascha, Velikonoce
	Песок сыпется	označení pro stáří
	Печкин	Pečkin, poštmistr z pohádky Мы tři z Простокваšina
	Плох обед, если хлеба нет	Špatný je oběd, ve kterém není chléb.
	Постоим за Землю Русскую	Postíme za zemi Ruskou
Р		
	Рассольник	rassolnik (polévka)
	Российский	ruský, týkající se Ruské Federace jako státu
	Русский	ruský, týkající se kultury, jazyka, literatury, Kyjevské Rusi
С		
	С лёгким паром!	fráza, která se používá při metličkování v ruské baňji
	С Новым годом,	
	С новым счастьем!	přání na Nový rok
	Самовар	samovar

Самогонка	samohonka, po domácímu vyráběný alkohol v domácím prostředí
Селёдка под шубой	seljodka pod šuboj, novoroční salát
Сергей Собянин	Sergej Sobjanin, starosta Moskvy
Серые зарплаты	peníze vydělané načerno
Синий	modrý, podle kontextu může znamenat i opilý
Снегурочка	Sněguročka, vnučka Dědy Mráze
Советское шампанское	značka šampaňského (sovětské šampaňské)
Солянка	soljanka (polévka)
Стрела	slangové označení pro souboj dvou nepřátelených skupin, pouliční střet
Т	
Ты что, грибов объелся?	pokud někdo mluví scestně
У	
Умом Россию не понять	Rozumem Rusko nepostihneš
Уральские Пельмени	Uralskie Pelmeni
Уха	ucha (polévka)
Х	
Хлеб - всему голова	Základ všeho je chléb.
Хохлома	chochloma
Щ	
Щи	šči (polévka)
Э	
Эйзенштейн	S. I. Eizenštejn, sovětský režisér

Пříloha č. 3 – Texty analyzovaných písní

Символи Нового года

Я мандарин новогодний,
Новый год со мной будет вкусней,
но только не в Магадане,
где стоит пять тысяч рублей.

Я бенгальский огонь из Китая,
за 20 -30 рублей,
вы поймете меня, зажигая,
ничего нет на свете серей.

А я из салфетки снежинка,
не трудно меня вырезать,
мною можно и ёлку украсить,
а можно и рот вытирать.

Мы символы Нового года,
символы Нового года,
с нами сугроб по колено,
не важно какая погода.

Мы символы Нового года,
символы Нового года,
без нас не получится праздник,
на нас не мигается мода.
А я над подъездом сосулька,
но мне здесь не долго висеть,
кто хлопается дверью в подъезде,
салют будет Лёша смотреть.

Я шампаньского чуда бутылка,
я бессмертна, прошу вас учесть,
Союза Советского нету,
а я вот советское есть.

А я новогодняя пробка,
во мне все стоят по полдня,
и самый лучший подарок,
это выбраться из меня.

Мы символы Нового года,
символы Нового года,
с нами сугроб по колено,
не важно какая погода.

Dostupné z:

Песня "Символы НГ" - Мятое января - Уральские пельмени [online]. [cit. 2018-04-09].
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1BqX-7U1Z78>

Деревенский стайл

А берёза белая, а грачи голодные,
А сугробы серые, руки-то холодные!
А петух коричневый, ну, а щёчки розовые,
А желток яичневый, ну, а сок берёзовый!
Ну, а солнце ясное, а кобылы сивые,
А доярки красные, трактористы синие!
А пшеница жёлтая, а оглобли длинные,
Баня подоженная, сапоги резиновые!
Щенота колючие, а картошка мёрзлая,
А собаки злющие, а жуки навозные!
Отопление печками, а водица вёдрами,
Туалет сердечками, но настроение бодрое!
Провод алюминиевый, а задвижки медные,
Всё давно поменяно на привычки вредные!
А работа чёрная, а зарплаты серые,
Самогонка жёлтая, а горячка белая!

Dostupné z:

Děrevjanskij stajl - Деревенская агро-песня - Грачи пролетели - Уральские пельмени
[online]. 2014 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YeJSLsBxD3c>